

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έτος 59 – Τεύχος 2

Φεβρουάριος 2010

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Έτος 59

Φεβρουάριος 2010

Τεύχος 2

Περιεχόμενα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΣΙΑΡΑ	
Εισοδικόν	3
ΜΑΡΙΟΥ ΜΠΕΓΖΟΥ	
Έκκλησία ή Θρησκεία;	4
ΠΡΕΣΒ. ΚΩΝ/ΝΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	
Ποιό είναι τό «έντελῶς ἄλλο» στή ζωή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;	9
ΠΡΩΤ. ΒΑΣ. ΚΑΛΛΙΑΚΜΑΝΗ	
Ἄρκεϊ ἡ κατήχηση μιᾶς ἡμέρας;	10
ΠΡΩΤ. ΠΑΥΛΟΥ ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ	
Τό Βάπτισμα: ποιμαντικά καί λειτουργικά προβλήματα σήμερα (β)	12
ΠΡΩΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΙΝΑΚΟΥΛΑ	
Ὁ Βασιλιάς καί ὁ θρόνος του	16
ΑΡΧΙΜ. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ Γ. ΜΥΡΟΥ	
Ὁρθοδοξία καί διάκριση	20
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΘΕΡΜΟΥ	
«Μή κωλύσης τὴν Χάριν σου...»	22
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΙΠΕΡΑΚΙ	
Λέανδρος ἐπίσκοπος Σεβίλλης	24
Ἐπικοινωνία	26
Βιβλιοπαρουσίαση	29
Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου	31
Μηνολόγιο	32

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἀλέξανδρος Ἱ. Κατσιάρας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕ ΕΝΙΑΥΣΙΑ ΘΗΤΕΙΑ: π. Δημήτριος Τζέρπος, π. Σωφρόνιος Γκουζίνης, π. Νεόφυτος Ραφαηλίδης, π. Γεράσιμος Ζαμπέλης, π. Ἀθανάσιος Γκίκας καί ὁ κ. Παναγιώτης Σκαλτσής. – ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΥΛΗΣ: Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη. – ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χαράλαμπος Κωστόπουλος – ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη, Κων/νος Χολέβας καί Βασίλειος Τζέρπος. – ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Ν. Κάλτζιας, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα, Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
e-mail: efimerios@ecclesia.gr

Εἰκόνα ἐξωφύλλου: Σ. Παπαλουκά – Κοσμήματα: π. Ἀναστασίου.

Τὸ Περιοδικό «Ἐφημέριος» δὲν εὐθύνεται γιὰ τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῶν ἀρθρογράφων του.

Ὁ Ἱερέας καὶ ὁ Θεολόγος δὲν εἶναι δέσμιος ἐνὸς συνόλου θετικῶν κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων, αἰχμάλωτος μιᾶς τυπικῆς ἐπαναλήψεως θρησκευτικῶν καθηκόντων. Εἶναι ἄνδρας ἐπιθυμιῶν, ἐραστής τοῦ κάλλους, τοῦ Χριστοῦ, προφήτης τῆς ὁμορφιάς στὴν ἀσχήμια, τῆς σφραγισμένης ἀπὸ τὴν ἀγάπη, τὴν ὠραιότητα τῆς διακονούσας ζωῆς. Αὐτὸ ὑπῆρξε καὶ δι' ἐμὲ μιὰ μυστικὴ εὐφροσύνη καὶ συγχρόνως μιὰ κρυμμένη ἐλπίδα. Ἡ χριστιανικὴ, θεολογοῦσα καὶ ποιμαίνουσα Ἱερωσύνη δὲν ἀδολεσχεῖ καὶ δὲν στοχάζεται ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ἱερουργεῖ καὶ διακονεῖ αὐτὸ τὸ μέγα μυστήριον τοῦ Κάλλους, ποῦ μὲ τὴ Σάρκωση ἢ μετὰ τὴ Σάρκωση, γνωρίζεται ὡς χριστιανικὸ πρᾶγμα καὶ ὄνομα. Ὅντας Ἱερέας, ἐν μέσῳ πολλῶν σκανδαλισμῶν, ἡ διαρκῆς ἐπιθυμία μου ὑπῆρξε πάντοτε κατακαίουσα· ὄχι μόνο γιὰ νὰ μιλήσω γιὰ τὴν ὁμορφιά, ἀλλὰ καὶ νὰ ζήσω τὴν ὁμορφιά, κυρίως στὴ μετάληψή της «ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου καὶ τῷ γλυκασμῷ τῆς ὠραιότητος τοῦ Χριστοῦ».

π. Μιχαὴλ Σπ. Καρδαμάκη,
Μαθητεία στὴν ὁμορφιά, Φιλοκαλικές δοκιμές,
Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 2007

Σεβαστοὶ πατέρες,

Μὲ τὸ ἐρώτημα «Ἐκκλησία ἢ Θρησκεία», ἓνα πολὺ σοβαρὸ θέμα, τὸ ὁποῖο εἶναι πάντα ἐπίκαιρο ὄντως καὶ στοὺς καιροὺς μας, ἀσχολεῖται ὁ καθηγητῆς κ. Μάριος Μπέζζος στὰ *Προσόμοια* καὶ χρεώνει στὴ θεολογία, ὡς συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, τὸ καθήκον γιὰ τὴ διαφύλαξη τῆς ὀρθοδοξίας. Ὁ π. Κωνσταντῖνος Παπαθανασίου ὑποδεικνύει στὴ στήλη *Τίνα μὲ λέγουσι ἄνθρωποι εἶναι*; τὸ «ἐντελῶς ἄλλο» στὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ τὴν Ἀνάστασή του, ὁ π. Βασίλειος Καλλιακμάνης στὴ στήλη *Πρὸς Ἐκκλησιασμὸν ἀπαντᾷ* γιατί δὲν ἀρκεῖ ἡ κατήχηση μιᾶς ἡμέρας γιὰ τὴ βάπτισμα τῶν ἐνηλίκων καὶ ὁ π. Παῦλος Κουμαριανὸς ἀσχολεῖται ἀπὸ ἄλλη σκοπιὰ στὸ *Λειτουργικὸ ἐργαστήρι* μὲ τὸ Βάπτισμα καὶ τὰ σύγχρονα προβλήματα ποὺ συνδέονται μὲ αὐτό.

Στὴ *Διακονία τοῦ λόγου* ὁ π. Ἀντώνιος Πινακούλας ἀναλύει τὴ μεγάλη ἀλήθεια ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς βασιλιάς, ποῦ, παρὰ τὸ Σταυρὸ καὶ τὸ μαρτύριο, ἀνασταίνεται μέσα στὸν καθένα ποῦ πιστεύει σ' ἐκεῖνον καὶ στὴ στήλη *Πρὸς Διάκρισιν* ὁ π. Αὐγουστίνος Μύρου μὲ θέμα «Ὁρθοδοξία καὶ διάκριση» πραγματεύεται τὴν ἀνάγκη ὑπάρξεως τῆς διακρίσεως ὡς ἀπαραιτήτου ὄρου στὴν ὀρθόδοξη πνευματικότητα, πίστη καὶ ζωὴ. Στὴ στήλη *Πρὸς Οἰκοδομὴν* ὁ π. Βασίλειος Θερμὸς ἀναφέρεται στὴν ἀνάγκη παραδοχῆς τῶν κακῶς κειμένων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ διόρθωσή τους καὶ στὴ στήλη τοῦ *Συναξαρίου* ὁ κ. Γεώργιος Πιπεράκης μᾶς παρουσιάζει τὸν βίο τοῦ Ἁγίου Λεάνδρου τῆς Σεβίλλης. Στὴ στήλη τῆς *Ἐπικοινωνίας* ἐνδιαφέρουσες παρατηρήσεις ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες, στὴ *Βιβλιοπαρουσίαση* νέα βιβλία καὶ στὸ *Μηνολόγιο* χρήσιμες εἰδήσεις.

Ἀπὸ τὸ τεῦχος αὐτὸ καὶ μιὰ ἀκόμη καινούρια στήλη, μὲ τὸν τίτλο *Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου*, ποῦ ἐπιμελεῖται ὁ κ. Σταῦρος Τερζῆς, ἀπ' ὅπου οἱ ἀναγνώστες μας θὰ ἐνημερώνονται γιὰ τοὺς τίτλους σημαντικῶν βιβλίων ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ἱερατικὴ διακονία.

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας
Διευθυντῆς Σύνταξης

Ἐκκλησία ἢ Θρησκεία;

Μάριος Μπέγγζος,

Καθηγητής Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ κοινότητα ὄλων ὄσων πιστεύουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος (Ματθ. 16, 16). Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀντιόχεια ἐπονομάσθησαν «χριστιανοί» (Πράξ. 11, 26) οἱ πιστοὶ στὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἀργότερα πολιτογραφήθηκε ἡ προσωνυμία «χριστιανισμός»¹ ὡς συλλογικὴ ὀνομασία τῆς κοινότητος τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ. Προσφεύστερος εἶναι ὁ ὄρος «ἐκκλησία» ποὺ συναντᾶται περίπου 80 φορές στὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ δηλώνει τὴν σύναξη τῶν πιστῶν σὲ ὀρισμένο τόπο γιὰ τὴν τέλεση τῆς θείας εὐχαριστίας².

Ὁ χριστιανισμὸς εἶναι ἐκκλησία. Πρόκειται γιὰ τὴ συσσωμάτωση τῶν πιστῶν μετὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ ποὺ λαμβάνει χώρα στὴν τέλεση τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας, τὸ ὁποῖο ὀνομάζεται «θεία κοινωνία» πρὸς δῆλωση τοῦ θεμελιώδους χαρακτήρα της, ποὺ εἶναι ἡ ἐπικοινωνία θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου μέσα στὸ πλαίσιο τῆς κοινωνίας τῶν χριστιανῶν μεταξύ τους. Ὁ χριστιανισμὸς δὲν εἶναι ἀτομικός, ἀλλὰ κοινωνικός, τόσο σὲ ὀριζόντια διάσταση (ἄνθρωπος-συνάνθρωπος) ὅσο καὶ σὲ κατακόρυφη διάσταση (Θεός-ἄνθρωπος) μετὴν διαμεσολάβηση τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ.

Τὸ πρῶτιστο χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τοῦ χριστιανισμοῦ ποὺ συρράπτεται ἀμεσῶτα μετὸ ὄνομα καὶ τὸ γεγονὸς Χριστός³ εἶναι τὸ θεανθρώπινο ἢ θεανδρικό στοιχεῖο, ὅπως ἐπίσης συνηθίζεται νὰ λέγεται ἀλλιῶς. Ὁ χριστιανισμὸς εἶναι «θεανθρωπισμός». Πρόκειται γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴ βίωση τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεάνθρωπος, τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος.

Ἡ θρησκευολογικὴ ἰδιαιτερότητα τοῦ χριστιανισμοῦ ἐντοπίζεται στὴ θεανθρωπινότητά του ποὺ ὑπερβαίνει τόσο τὸν θεϊσμό, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζει κάθε θρησκεία, ὅσο καὶ τὸν ἀνθρωπισμό, ποὺ διακρίνει κάθε μορφὴ ἐκκοσμίκευσης. Μετὰ αὐτὴν τὴν ἔννοια προβάλλεται ὁ θεολογικὸς ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ χριστιανισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία, ἀλλὰ εἶναι ἐκκλησία ποὺ ἔχει ἐπιπλέον καὶ θρησκευτικὰ ἰδιώματα, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ ταυτίζεται μετὴν θρησκεία. Ἡ ἐπικέντρωση τοῦ χριστιανισμοῦ στὸν Χριστὸ καὶ στὴν θεανθρωπινότητά Του ἀναδεικνύει τὸν χριστοκεντρισμὸ ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν ὀροθετικὴ γραμμὴ μεταξύ ἐκκλησίας καὶ θρησκείας σὲ ρητὴ διάκριση πρὸς τὸν θεοκεντρισμὸν κάθε θρησκευτικότητος καὶ πρὸς τὸν ἀνθρωποκεντρισμὸν κάθε κοσμικότητος.

Ἐλλωστε ποτὲ μέσα στὴν ἱστορία καὶ σὲ καμιὰ θρησκευτικὴ παράδοση δὲν προβλήθηκε ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὑπάρχει Θεάνθρωπος, δηλαδὴ τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος συνάμα. Ὁ Μωάμεθ ὑπῆρξε προφήτης, ὁ Βούδας φωτισμένος ἄνθρωπος, ὁ Ἀβραὰμ πατριάρχης, ἡμιθέους ἔχουμε στὴν ἀρχαιοελληνικὴ θρησκευτικὴ ἰσχύ, θεότῃτες ἐπίσης, ἀλλὰ ποτὲ καμιὰ θεανθρώπινη ὑπαρξή⁴.

Δεύτερο ἐξίσου σημαντικὸ γνῶρισμα τοῦ χριστιανισμοῦ (ἐκτὸς ἀπὸ τὸν θεανθρωπισμὸ) εἶναι ἡ τριαδολογία. Ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν εἶναι τριαδικός: Πατὴρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιο Πνεῦμα, μία θεία φύση σὲ τρία θεϊκὰ πρόσωπα. Αὐτὸ διαφοροποιεῖ τὸν μονοθεϊσμὸ τοῦ χριστιανισμοῦ ἔναντι κάθε ἄλλου μονοθεϊσμοῦ, τόσο τοῦ ἰουδαϊκοῦ μονοθεϊσμοῦ ποὺ προηγήθηκε τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅσο καὶ τοῦ ἰσλαμικοῦ μονοθεϊσμοῦ ποὺ ἀκολούθησε τὸν χριστιανισμό.

Ἡ τριαδικότητα τοῦ Θεοῦ συναντᾶται ἀποκλειστικὰ στὸν χριστιανισμό, ὁ ὁποῖος καινοτομεῖ θρησκευτικὰ μὲ τὸν τριαδολογικὸ μονοθεϊσμό, σὲ ρητὴ διαστολὴ πρὸς τὸν «μοναδολογικὸ» μονοθεϊσμὸ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ μουσουλμανισμοῦ. Ἡ τριαδικότητα τῶν προσώπων προβάλλεται ἔναντι τῆς μοναδικότητος τῆς θείας οὐσίας. Ἔτσι στὸν χριστιανισμό ἡ ἑτερότητα, ἡ ἰδιαιτερότητα καὶ ἡ προσωπικότητα θεμελιώνουν τὴν ἐνότητα τῆς θεότητος ἀντὶ γιὰ τὴν μονολιθικὴ ταυτότητα μιᾶς ἀδιαφοροποίητης θείας οὐσίας.

Τρίτο σημαντικὸ διακριτικὸ γνῶρισμα τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπὸ θρησκευτικὴ σκοπιὰ (πέρα ἀπὸ τὸν θεανθρωπισμὸ καὶ τὴν τριαδολογία) εἶναι ἡ ἐσχατολογία, δηλαδὴ ἡ προτεραιότητα τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἱστορίας, ἡ πρόταξη τῶν ἐσχάτων καιρῶν καὶ τοῦ τέλους τῆς ἱστορίας μὲ τὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Μεσσία καὶ τὴν Τελικὴ Κρίση τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ τρεῖς μονοθεῖσμοί (ἰουδαϊσμός, χριστιανισμός, μουσουλμανισμός) ἔχουν ὡς κοινὸ χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τὴν ἐσχατολογία, ἀλλὰ ἡ διαφοροποίησή τους ἔγκειται ἀκριβῶς στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο κατανοοῦν αὐτὸ τὸ θεμελιακὸ γεγονός.

Μόνον ὁ χριστιανισμὸς θεωρεῖ ὡς Μεσσία τὸν Θεάνθρωπο Χριστό, ὡς τέλειον Θεὸ καὶ τέλειον ἄνθρωπο, καὶ ὄχι κάποιον ἄνθρωπο, ὑπεράνθρωπο (π.χ. προφήτη) ἢ ἔστω ἡμίθεο. Ἐπιπλέον ὁ χριστιανισμὸς πρεσβεύει τὶς δύο Παρουσίες τοῦ Μεσσία, τὴν Πρῶτη Παρουσία μὲ τὴν Ἐνσάρκωση καὶ τὴν Ἀνάσταση στὸ παρελθὸν καὶ τὴν Δευτέρα Παρουσία μὲ τὴν Κρίση τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ στὸ μέλλον, σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς δύο ἄλλους μονοθεῖσμοὺς ποὺ δέχονται μία μόνο Παρουσία τοῦ Μεσσία στὸ μέλλον, στὰ ἔσχατα τῆς ἱστορίας. Μὲ τὴν ἐσχατολογία ὁ χριστιανισμὸς (ὅπως καὶ οἱ ὑπόλοιποι μονοθεῖσμοὶ ἄλλωστε) διαφοροποιεῖται θρησκευτικὰ ἀπὸ κάθε πολυθεϊσμὸ ποὺ πρεσβεύει τὴν φυσιοκρατία, δηλαδὴ τὴν προτεραιότητα τῆς φύσης ἔναντι τῆς ἱστορίας.

Περιώνυμοι σύγχρονοι ὀρθόδοξοι θεολόγοι καὶ διεθνοῦς φήμης θρησκευτικοί ἐκπροσωποῦν τὴν ἄποψη ὅτι ὁ χριστιανισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία, ἀλλὰ ἐκκλησία ποὺ ἔχει στοιχεῖα θρησκευτικότητας χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ ταυτίζεται ὀλοκληρωτικὰ καὶ δίχως νὰ ἐξαντλεῖται ἀποκλειστικὰ στὸ θρησκευτικὸ φαινόμενο. Ἡ ὀροθετικὴ γραμμὴ μεταξὺ ἐκκλησίας καὶ θρησκείας εἶναι τὸ θεμελιακὸ γιὰ τὴν ἐκκλησία γεγονός ποὺ λέγεται καὶ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ⁵.

Κάθε θρησκεία εντάσσεται στον θεοκεντρισμό, δηλαδή στην πεποίθηση ότι το θείο, ο Θεός ή οι θεότητες είναι το κέντρο της πραγματικότητας. Η άρνησιθρησκεία, δηλαδή το εύρύτατο φάσμα αντιλήψεων που κυμαίνονται από τον θρησκευτικό άδιαφορισμό και τον άγνωστικισμό μέχρι τον δεισμό και τον άθεισμό, επικεντρώνεται στον *άνθρωποκεντρισμό* με την έννοια ότι ο άνθρωπος εννοείται ως άτομο και πιστεύεται ότι είναι το κέντρο σύνολης της ζωής αποκλειστικά κατά την κλασική έπιταγή του *άνθρωπισμού* «πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος» ή «ώς χαρίεν άνθρωπος όταν άνθρωπος ή».

Ο χριστιανισμός όμως ως *έκκλησία* είναι *χριστοκεντρικός*, δηλαδή θεανθρώπινος, υπογραμμίζοντας την ασύγχυτη ένωση θείου και ανθρώπινου, έτσι ώστε ο Ιωάννης Δαμασκηνός να αναφωνεί έμφαντικά ότι «οὐδέν καινόν ὑπό τόν ἥλιον» εκτός από το ότι «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» σέ ρητή αντίθεση πρὸς τὴν πάγια πλατωνική θέση που εκτίθεται *αριστουργηματικά* στό «Συμπόσιον» κατά τὴν ὁποία «θεὸς δὲ ἀνθρώπων οὐ μείγνυται»⁶. Ταυτότητα τῆς *έκκλησίας* είναι ὁ *θεανθρωπισμός* που κείται πέρα από τὸν *θεισμό* τῆς θρησκείας και μακριά από τὸν *άνθρωπισμό* του κόσμου. Η χριστοκεντρικότητα συνιστᾶ τὸ «εἶναι» τῆς *έκκλησίας* και τὴν κάνει νὰ διαφέρει τόσο από τὸν περιεκτικό και μονομερῆ θεοκεντρισμό τῆς θρησκευοποίησης ὅσο και από τὸν αποκλειστικό και μονοδιάστατο *άνθρωποκεντρισμό* τῆς *έκκοσμίκευσης*.

Η σχέση *έκκλησίας* και *θρησκείας*⁷ διαφοροποιεῖται με πάμπολλους τρόπους και τεκμαίρεται τόσο θεολογικά ὅσο και θρησκευολογικά. Ο π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν ἔγραφε: «Χριστιανισμός ὡστόσο σημαίνει στό βάθος τὸ τέλος κάθε θρησκείας. Πραγματικά σέ κανένα μέρος τῆς Καινῆς Διαθήκης δὲν παρουσιάζεται ὁ χριστιανισμός ὡς λατρεία ἢ ὡς θρησκεία. Η θρησκεία χρειάζεται ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἕνα τεῖχος διαχωριστικό ἀνάμεσα στον Θεό και στον ἄνθρωπο... Ὁ Χριστός ἐγκαινίασε μία νέα ζωή και ὄχι μιὰ νέα θρησκεία»⁸. Ο μεγαλύτερος θρησκευολόγος τῶν μεταπολεμικῶν χρόνων διεθνῶς Μιρτσέα Ἐλιάντε σημειώνει: «Ὁ χριστιανισμός δὲν εἶναι θρησκεία... ὁ χριστιανός δὲν ζεῖ πια ἐντὸς του κόσμου, ἀλλὰ ἐντὸς τῆς ἱστορίας»⁹.

Μεγαλύτερος *ἀντίπαλος* τῆς *έκκλησίας* είναι ἡ *θρησκεία* και ὄχι ὁ *κόσμος*. Η *έκπτωση* τῆς *έκκλησίας* σέ *θρησκεία* λέγεται *θρησκευοποίηση*, ἐνῶ ἡ διαστρέβλωση τῆς *έκκλησίας* σέ *κόσμο* ἀποκαλεῖται *έκκοσμίκευση*. Η *θρησκευοποίηση* είναι ἀπειρώς πιὸ ἀπειλητική ἀπὸ τὴν *έκκοσμίκευση*. Η *θρησκευοποίηση* τῆς *έκκλησίας* εἶναι ἀνεπαίσθητη και ἀπατηλή, ἐνῶ ἡ *έκκοσμίκευσή* της καθίσταται ἀμεσότερα πρόδηλη.

Η *αἵρεση* δὲν είναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ *έκπτωση* τῆς *έκκλησίας* σέ *θρησκεία* με τὴν συνακόλουθη ἀπώλεια τῆς χριστοκεντρικότητας κατά τὸ δόγμα τῆς Χαλκηδόνας και τὴν ἀνισοροπία μεταξὺ θείου και ανθρώπινου που συμβαίνει ἄλλοτε πρὸς τὴν μιὰ κατεύθυνση, ὅπως εἶναι ὁ *μονοφυσιτισμός* με τὸν ὑπερτονισμό του θείου σέ βάρος του ανθρώπινου, και ἄλλοτε πάλι –σπανιότερα, εἶναι ἀλήθεια!– πρὸς τὴν ἄλλη κατεύθυνση σὰν τὸν *νεστοριανισμό* με τὸν ὑπερτονισμό του ανθρώπινου πα-

ράγοντα και τή συνακόλουθη υποτίμηση τοῦ θείου. Ὁ ρωμαιοκαθολικισμὸς μὲ τὴν ὑπερέξαρη τοῦ ἰδρυματικοῦ καὶ νομικιστικοῦ στοιχείου ἐνθυμίζει μονοφυσισμὸ μὲ τὸν ὑπερτονισμὸ τοῦ θείου ἔναντι τοῦ ἀνθρωπίνου στὸν Χριστό. Ὁ προτεσταντισμὸς πάλι μὲ τὸν ἐγγενῆ ἀτομικισμὸ καὶ τὸν ἔμφυτο ὑποκειμενισμὸ πλησιάζει τὸν νεστοριανισμὸ ποὺ ὑπερτονίζει τὸ ἀνθρώπινο σὲ βάρους τοῦ θείου στοιχείου διαταράσσοντας τὴν ἰσορροπία τοῦ θεανθρώπινου. Ἡ ἐκκλησία διαρκῶς κινδυνεύει ἀπὸ τὴν ἀνισορροπία θείου καὶ ἀνθρώπινου στὸ θεανδρικό τοῦ Χριστοῦ.

Δὲν εἶναι ἄλλωστε τυχαῖο ὅτι ἡ μεγαλύτερη αἵρεση τῆς ἐκκλησίας ἦταν ὁ μονοφυσισμὸς μὲ τὴν ὑπερέξαρη τοῦ θείου σὲ βάρους τοῦ ἀνθρώπινου. Ἀποτελεῖ ἀξιοπρόσεκτη ἱστορικὴ παρατήρηση ὅτι τὸ Ἰσλάμ ἀνθίσε σὲ ἐπικράτειες μονοφυσιτικῆς, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἡ ἀπόλυτη ὑπερβατικότητα τοῦ θείου χαρακτηρίζει τὸν μουσουλμανισμὸ, ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖ βεβαίως τὴν ἐνανθρώπηση. Ἡ Ὁρθοδοξία τῆς Χαλκηδόνας προσφέρει στὴν ἐκκλησία τὸν μίτο τῆς Ἀριάδνης καὶ τὴ λυδία λίθο προκειμένου νὰ διατηρήσει ἀλώβητη τὴν ταυτότητά της ὡς θεανθρωπισμοῦ πέρα ἀπὸ τὰ δύο ἄκρα τῆς θρησκευοποίησης στὸν μονοφυσισμὸ καὶ τὸν ρωμαιοκαθολικισμὸ καὶ τῆς ἐκκοσμίκευσης στὸν νεστοριανισμὸ καὶ στὸν προτεσταντισμὸ.

Ὁ χριστιανισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία, ἀλλὰ ἔχει θρησκεία. Τὸ «εἶναι» τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνήκει στὴν ἐκκλησία καὶ μόνον τὸ «ἔχειν» τοῦ ἀφορᾷ στὴν θρησκεία. Μπορεῖ καθένας νὰ βρεῖ στὸν χριστιανισμὸ ὅση καὶ ὅποια θρησκεία ἐπιθυμεῖ ἢ χρειάζεται (δόγμα, ἄσκηση, μυστικισμὸ, λατρεία κ.λπ.), ἀλλὰ ἡ πεμπτοσύα τοῦ χριστιανισμοῦ εἶναι μόνον ὁ Χριστὸς ποὺ εἶναι ἡ ἐκκλησία. Ὅπως ἀκριβῶς μπορεῖ ὁποιοσδήποτε νὰ βρεῖ στὸν χριστιανισμὸ ὅσον κόσμον θέλει, π.χ. πολιτισμὸ, δίκαιο, φιλολογία, τέχνη κ.λπ., ἀλλὰ ὁ κόσμος εἶναι δευτερεῦον στοιχεῖο τῆς ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι «ἐν τῷ κόσμῳ» χωρὶς ποτὲ νὰ εἶναι «ἐκ τοῦ κόσμου». Θρησκεία καὶ κόσμος εἶναι οἱ δύο πόλοι ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ἡ ἐκκλησία διαρκῶς αἰωρεῖται χωρὶς ποτὲ νὰ ταυτίζεται μὲ κανέναν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δύο, παρόλο ποὺ διαρκῶς ἀναφέρεται καὶ σχετίζεται μαζί τους.

Οἱ συμπληγᾶδες πέτρες ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες ἀενάως καὶ αἰωνίως πορεύεται ἡ ἐκκλησία εἶναι ἡ Χάρυβδη τοῦ κόσμου καὶ ἡ Σκύλλα τῆς θρησκείας. Ὁ ἄθεος κόσμος καὶ ἡ ἔνθεθ θρησκεία δὲν ταυτίζονται μὲ τὴν θεανθρώπινη ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἡ θρησκεία ἔχει μέσα της τὸ θεῖο, γι' αὐτὸ πάρα πολὺ εὐκόλα συγχέεται μὲ τὴν ἐκκλησία. Ἡ διαφορὰ ἐκκλησίας – κόσμου εἶναι ὄρατὴ καὶ εὐδιάκριτη, ἀλλὰ ἡ διαφορὰ ἐκκλησίας – θρησκείας εἶναι ἀόρατη καὶ δυσδιάκριτη. Μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοια θεωρεῖται ἡ θρησκεία ὅτι εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπειλὴ γιὰ τὴν ἐκκλησία ἀπ' ὅ,τι ὁ κόσμος.

Ἡ ἐκκοσμίκευση εἶναι εὐκολότερα ἀντιμετωπίσιμη ἀπὸ τὴν θρησκευοποίηση τῆς ἐκκλησίας. Γιὰ παράδειγμα, διαχωρίζουμε ἀμέσως τὴν ὀρθοδοξία ἀπὸ τὴν ἑτεροδοξία (ρωμαιοκαθολικισμὸς, προτεσταντισμὸς), ἀλλὰ δυσκολευόμαστε ἀφάνταστα στὸ νὰ διαφοροποιήσουμε τὴν ὀρθοδοξία ἀπὸ τὸν ὀρθοδοξισμὸ εἴτε τοῦ εὐσεβισμοῦ εἴτε τοῦ παλαιοημερολογητισμοῦ εἴτε ὁποιοῦδήποτε καινοφανοῦς φονταμενταλισμοῦ μέσα στὶς παραδοσιακὰ ὀρθόδοξες ἐπικράτειες.

Ὁ ὀρθοδοξισμὸς εἶναι ἡ θρησκευοποίηση τῆς ὀρθοδοξίας. Τὸ παράδοξο μάλιστα εἶναι ὅτι δὲν ἀντιλαμβανόμεστε ὅτι οἱ δῆθεν «ὑπέρ-ὀρθόδοξοι» εἶναι οὐσιαστικὰ ἀνορθόδοξοι καὶ ἀντορθόδοξοι, ὅπως στὴν πολιτικὴ οἱ ἐκάστοτε «ὑπέρ-ἐπαναστάτες» ἀποδεικνύονται στ' ἀλήθεια ἀντεπαναστάτες. Ἡ θεολογία ὡς συνείδηση τῆς ἐκκλησίας χρεώνεται τὸ καθήκον νὰ φωτίσει τὶς συνειδήσεις τῶν ὀρθοδόξων καὶ νὰ συνδράμει τὴν ἱεραρχία, ὥστε νὰ διακριθεῖ ἡ ἴηρα τοῦ ὀρθοδοξισμοῦ ἀπὸ τὸ στᾶρι τῆς ὀρθοδοξίας.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Μ. ΜΠΕΓΖΟΣ, *Εἰσαγωγή στὴ θρησκευολογία*, Ἀθήνα 2006, 101-124.
2. Μητροπολίτης Περγάμου ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΗΖΙΟΥΛΑΣ, *Εὐχαριστίας Ἐξεμπλᾶριον*, Μέγαρο 2006.
3. Γ. ΦΛΩΡΟΦΣΚΥ, *Τὸ σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ*, Ἀθήνα 1999, Ἀγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοσις, Θεσσαλονίκη 1976, *Θέματα Ὀρθοδόξου Θεολογίας*, Ἀθήνα 1973.
4. Μητροπολίτης Περγάμου ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΗΖΙΟΥΛΑΣ, *Ἑλληνισμὸς καὶ χριστιανισμὸς – Ἡ συνάντηση τῶν δύο κόσμων*, Ἀθήνα 2003.
5. Μ. ΜΠΕΓΖΟΣ, *Φαινομενολογία τῆς θρησκείας*, Ἀθήνα 1995.
6. ΠΛΑΤΩΝ, *Συμπόσιον 203^Α*.
7. ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ (ἐπ.) Μ. Μπέγζος, Ἀθήνα 2000, 198-199 (λῆμμα «ἐκκλησία καὶ θρησκεία»).
8. Α. ΣΜΕΜΑΝ, *Γιὰ νὰ ζήσει ὁ κόσμος*, Ἀθήνα 1970, 28-29.
9. Μ. ELIADE, *Le sacre et le profane*, Paris 1965, 11.

ΤΙΝΑ ΜΕ ΛΕΓΟΥΣΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΝΑΙ;

5. Ποιό είναι τό «έντελῶς ἄλλο» στή ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Πρεσβ. Κων/νου Παπαθανασίου,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Π. Φαλήρου, Ἰ.Μ. Ν. Σμύρνης

ΑΝ Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ συνίσταται ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς προσωπικὰ ἐπεξεργασμένου ἐρεθίσματος, ἢ ὅτιδήποτε καταγράφεται ὡς προσωπικὸ βίωμα καὶ ἐντυπώνεται ὡς γνώση, τότε ἡ θρησκευτικὴ ἐμπειρία ἐμπεριέχει ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀναφορὰ σὲ κάτι ἔξω ἀπὸ τὸ ὑποκείμενο, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ στοιχεῖο τῆς ἐρμηνείας του. Καὶ μάλιστα, δὲν εἶναι πάντοτε δυνατὸ νὰ ξεχωρίσει κανεὶς τὰ στοιχεῖα ἀντικειμενικότητας καὶ ὑποκειμενικότητας ποὺ ἐνσωματώνει ἡ θρησκευτικὴ ἐμπειρία.

Τὰ ἱερὰ κείμενα τῆς Κ.Δ. παρέχουν μία ποικιλία ἀπὸ θρησκευτικὲς ἐμπειρίες, ἀλλὰ πίσω ἀπὸ ὅλες βρῖσκεται ἡ πρώτη καὶ θεμελιώδης ἐμπειρία, ποὺ ἐκφράστηκε στὴν ἐξῆς πεποίθηση: *Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναστήθηκε ἐκ νεκρῶν*. Αὐτὴ εἶναι ἡ μία καὶ κορυφαία ἐμπειρία χωρὶς τὴν ὁποία καμία χριστιανικὴ δράση ἢ κίνηση δὲν μπορεῖ νὰ ἐξηγηθεῖ ἢ νὰ ἐρμηνευθεῖ.

Ἐπ' αὐτὸ τὸ πρίσμα προσεγγίζουμε τὴ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ, τὴν παρουσία καὶ τὴ διδασκαλία του. Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς, ἡ ἀφοσίωση καὶ ἡ λατρεία πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἀποδίδεται ὡς νὰ ἦταν ἕνας σοφὸς ποὺ ἔφθασε σὲ ἔνωση μὲ τὸ θεῖο καὶ ἔδειξε τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἴδια ἔνωση στοὺς ἀνθρώπους. Κατ' ἀκολουθία, στὸν

πυρήνα του ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἀποτελεῖ μία θρησκεία μυστικῆς διαφωτίσεως ἢ ἐνοράσεως.

Ἐπιπλέον ἡ Κ.Δ. καταδεικνύει ὅτι ἡ γενετικὴ χριστιανικὴ ἐμπειρία δὲν ἦταν ἀκόμη ἡ ἐμπειρία ποὺ εἶχε γιὰ τὸν ἑαυτό του ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ αὐτὴ ἦταν κάτι μοναδικὸ γιὰ τὸν Ἰδιο. Τό «έντελῶς ἄλλο» στὴ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεώς του, πάνω στὸ ὁποῖο βασιίστηκε ἡ χριστιανικὴ πίστη. Ἔτσι, ὁ χριστιανισμὸς ξεκινάει μὲ τὴν ἐμπειρία τῶν ἀκολούθων τοῦ Ἰησοῦ, δηλ. τῶν μαθητῶν του, καὶ θεμελιώνεται μὲ τὴν ἐμπειρία τους μετὰ τὸ θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ σὲ ἕνα ἀπόλυτα διαφοροετικὸ τρόπο.

Ἡ ἀρχέγονη χριστιανικὴ ἐμπειρία συνίσταται στὴν ἀναμέτρησή της μὲ τὸν «ἐν ἑτέρῳ μορφῇ» Ἰησοῦ (Μκ. 16,12), τὸν «ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν» Ἰησοῦ Χριστό (Β' Τιμ. 2,8), τὸν ἀναστημένο ἀπὸ τοὺς νεκροὺς Κύριο καὶ Θεό. Αὐτὴ ἦταν ἡ θεμελιακὴ πεποίθηση, ὅπως πρῶτος ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὴν καταγράφει πρὸς τὴν ἀρτιγέννητη Ἐκκλησία τῆς Θεσ/νίκης: Ἀφοῦ ἐγκαταλείψατε τὰ εἰδωλα, ἐπιστρέψατε στὴ λατρεία τοῦ ζωντανοῦ καὶ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ προσμένετε νὰ κατεβεῖ δοξασμένος, ὅπως Ἐκεῖνος τὸν ἀνέστησε (Α' Θεσ. 1, 9-10· 4,14· Α' Κορ. 15, 3-8).

Ἄρχει ἡ κατήχηση μιᾶς ἡμέρας;

Πρωτ. Βασ. Καλλιακμάνη,
Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Α Τὰ τελευταῖα χρόνια λόγω τῶν νέων κοινωνικῶν δεδομένων προσέρονται στήν Ἐκκλησία καί βαπτίζονται πολλοὶ ἐνήλικες. Σὲ αὐτοὺς γίνεται κάποιο εἶδος κατήχησης, ποὺ εἶναι μᾶλλον σύντομη καί ἀποσπασματική. Κάθε ἐνορία καί μητρόπολη ἀκολουθεῖ διαφορετικὴ τακτικὴ στὸ θέμα αὐτὸ καί δὲν ὑπάρχει ἐνιαῖος τρόπος ἀντιμετώπισής του.

Β Ἡ προσέλευση στὸ χριστιανικὸ βάπτισμα πολλῶν οἰκονομικῶν προσφύγων συνδέθηκε μὲ τὴν ὀμαλὴ κοινωνικὴ ἔνταξη καί τὴν ἐπαγγελματικὴ τους ἀπασχόληση. Ἡ ἔλλειψη παιδείας, ἡ ἄγνοια καί ἡ ἀνέχεια, ἀλλὰ καί ἡ σχετικοποίηση τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς πίστεως ποὺ παρατηρεῖται στήν κοινωνία, δημιούργησαν σὲ πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς τὴν ἐντύπωση, ὅτι ἡ εἴσοδος στήν Ἐκκλησία μὲ τὸ βάπτισμα εἶναι ἀπλῶς ἓνα «πολιτιστικὸ αὐτονόητο» τῆς χώρας στήν ὁποία βρέθηκαν. Κάτι ἀνάλογο εἶχε συμβεῖ ὅταν ἀναγνωρίσθηκε ὁ χριστιανισμὸς ὡς ἐπίσημη θρησκεία τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἀναφέρει ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀκροατῆς του προσέφευγαν στὸ χριστιανικὸ βάπτισμα ὅχι μὲ ἀγνὰ κίνητρα, ἀλλὰ μὲ ἰδιοτελεῖς σκοποὺς (*Προκατήχησις*, 5, PG 33,341C).

Γ Εἶναι γνωστὸ ὅτι στήν ἀρχαία Ἐκκλησία ἐπικρατοῦσε κυρίως τὸ βάπτισμα τῶν ἐνηλίκων, χωρὶς βέβαια νὰ ἀποκλείεται καί ὁ νηπιοβαπτισμὸς. Γιὰ νὰ εἰσέλθει κάποιος στήν Ἐκκλησία ἐγγράφονταν στοὺς καταλόγους, ἀποκήρυσσε τὴν εἰδωλολατρία, ἄλλαζε τρόπο ζωῆς, παρακολουθοῦσε τὶς προβαπτισματικὲς καί ἐν συνεχείᾳ τὶς μυσταγωγικὲς κατηχήσεις. Ὁ χρόνος τῆς κατήχησης διέφερε κατὰ τόπους. Ἐπίσης λαμβάνονταν ὑπόψη καί ἡ διάθεση αὐτοῦ ποὺ ἤθελε νὰ ἐνταχθεῖ στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ προετοιμασία καί ἡ κατήχηση μποροῦσε νὰ διαρκέσει σαράντα μέρες, ἓνα ἔτος, ἀλλὰ καί δύο, τρία ἢ καί περισσότερα ἔτη. Πολλοὶ μάλιστα ἀνέβαλλαν τὸ βάπτισμά τους γιὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους.

Δ Ὁ ἅγιος Νικόδημος Ἀγιορείτης σχολιάζοντας τὸν 2ο κανόνα τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου γράφει ὅτι «ὁ καιρὸς τῆς κατηχήσεως δὲν διορίζεται ἀπὸ ὅλους εἶς καί ὁ αὐτός». Καί ἀναφέρει περιπτώσεις ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, κάνοντας λόγο γιὰ σαράντα μέρες, ἓνα ἢ δύο ἔτη. Ἐπίσης σημειώνει καί τὰ ἐξῆς: «Μερικὲς φορὲς ὅμως ἐσυντέμενο καί ὁ χρόνος τῆς κατηχήσεως διὰ ἀναγκαίας περιστάσεις. Διὸ οἱ κινδυνεύοντες εἰς θάνατον κατηχούμενοι,

βαπτίζονται πρὸ τοῦ ὠρισμένου καιροῦ τῆς κατηχήσεως... Ἄλλα καὶ οἱ Βουργουζίωνες, ἢ Βουργουνδίωνες, ἔθνος τῆς Γαλλίας, διὰ τὴν θερμὴν πίστιν ὅπου ἔδειξαν εἰς τὸν Χριστόν, καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην ὅπου εἶχον νὰ πολεμήσουν μετὰ τοὺς ἐχθροὺς των Οὐννους, ἐπτὰ ἡμέρας μόνον ἐκατηχήθησαν, καὶ τῇ ὀγδόῃ ἐβαπτίσθησαν ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον μιᾶς πόλεως τῆς Γαλλίας» (Πηδάλιον, σ. 124).

Ε Στὴν Καινὴ Διαθήκη ἀπαντᾶ μία ἀκόμη περίπτωση σύντομης κατήχησης. Στὶς Πράξεις (8, 26-40) ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς διασώζει τὸ περιστατικὸ τῆς συνάντησης τοῦ διακόνου Φιλίππου μετὰ ἕναν Αἰθίοπα εὐνοῦχο – ἀξιωματοῦχο τῆς Βασίλισσας τῆς Κανδάκης στὸ δρόμο ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ πρὸς τὴ Γάζα. Ὅταν ὁ Φίλιππος πλησίασε τὴν ἄμαξα καὶ ἄκουσε τὸν Αἰθίοπα νὰ διαβάζει ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Ἡσαΐα, τοῦ ἀπηύθυνε τὴν ἐρώτηση: «ἄραγε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;».

Σ Ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἄλλοεθνοῦς συνομιλητῆ του, «πῶς θὰ μπορέσω νὰ καταλάβω, ἂν δὲ με καθοδηγήσει κάποιος;», καὶ ἀπὸ τὴν πρόσκλησίν του νὰ ἀνεβῆ στὴν ἄμαξά του, ὁ Φίλιππος συνειδητοποίησε ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του ἕναν ἄνθρωπο καλῆς προαιρέσεως, ποὺ διψᾷ γιὰ τὴν εὐαγγελικὴ ἀλήθεια. Ἀνταποκρινόμενος στὸ αἶτημα, ὁ Φίλιππος τοῦ ἀναπτύσσει κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δια-

δρομῆς τὸ χαρμόσυνο ἄγγελμα τῆς θείας σωτηρίας. Ἐνθουσιασμένος ὁ Αἰθίοπας ἀπὸ τὴ διδασχὴ, μόλις συνάντησαν ἕνα σημεῖο μετὰ νερό, ρωτᾷ τὸν Φίλιππο ἂν μπορεῖ νὰ βαπτιστεῖ. Ὁ Φίλιππος τοῦ ἀποκρίνεται ὅτι ἐφόσον πιστεύει στὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ, μπορεῖ πράγματι νὰ βαπτιστεῖ. Μετὰ τὴν καταφατικὴ ἀπάντησιν τοῦ ἀξιωματοῦχο, κατεβαίνουν ἀπὸ τὴν ἄμαξα καὶ τὸ βάπτισμα τελεῖται. Κι ἐνῶ ὁ Φίλιππος θαυματουργικὰ ἐξαφανίζεται, ὁ Αἰθίοπας ἀκολούθησε «χαίρων» τὸ ταξίδι του.

Ζ Ἀπὸ τὴν παραπάνω διήγησιν προκύπτει ὅτι, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὄχι μόνον κατηύθυνε τὸν Ἀπόστολο Φίλιππο στὴν εὑρεσὴν καὶ τὴν καθοδήγησιν ἐνός «ἄλλοεθνοῦς», ἀλλὰ ταυτόχρονα συναίνεσε καὶ στὴν ἄμεση εἴσοδόν του στὴν Ἐκκλησίαν. Αὐτὸ συνέβη, ἐπειδὴ ἦταν φανερό, πῶς ἐπρόκειτο γιὰ μίαν καρδιά ζέουσαν καὶ πρόθυμην νὰ ἀνταποκριθεῖ στὸ κάλεσμα ποὺ ἀπευθύνει ὁ Θεὸς στὸν καθένα. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀνοιχτὴ γιὰ κάθε ἄνθρωπον καλῆς προαιρέσεως καὶ γι' αὐτὸ ὁ συνετὸς ποιμένας ἔχει τὴ διακριτικὴ εὐχέρεια νὰ καθορίζει τὴ διάρκειαν τῆς προβαπτισματικῆς κατήχησης. Αὐτὴ μπορεῖ νὰ συνοψίζεται καὶ στὴ διάρκειαν μιᾶς μέρας. Ὅμως, ἡ μεταβαπτισματικὴ μυσταγωγικὴ κατήχηση ἐκτείνεται σὲ ὅλη τὴ διάρκειαν τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὑπεύθυνος γι' αὐτὴ εἶναι κυρίως ὁ ποιμένας κάθε ἐνορίας.

Τὸ Βάπτισμα: ποιμαντικά καὶ λειτουργικά προβλήματα σήμερα (β')

Πρωτ. Παύλου Κουμαριανού, Δρος Θ.,
Ἐφημ. Ἱ.Ν. Ἁγίου Νικολάου Ρηγίλλης, Ἱ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν

ΟΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

α. Σκοπὸς τῆς ποιμαντικῆς τοῦ
Βαπτίσματος.

Ἡ ποιμαντικὴ τοῦ Βαπτίσματος δὲν διακρίνεται ἀπὸ τὴν θεολογία του. Στόχος τῆς ποιμαντικῆς εἶναι ἀκριβῶς νὰ κάνει τὴν θεολογία τοῦ βαπτίσματος πράξη, νὰ ἐφαρμόσει ὅλα ὅσα εἰπώθηκαν ὥστε νὰ εἶναι τὸ Βάπτισμα γεγονὸς ὑπαρξιακῆς σημασίας γιὰ τὸν κάθε πιστὸ πού προσέρχεται σ' αὐτό: νὰ γίνεῃ ἡ Βάπτισις ἕνα γεγονὸς πού πλέον θὰ χαρακτηρίζεῃ τὴ νοοτροπία τοῦ βαπτισμένου ἀνθρώπου, θὰ φωτίζει τὴ στάση του ἀπέναντι στὴ ζωὴ καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ αὐτὴ ἡ βαπτισματικὴ στάση ζωῆς νὰ ἐκφράζεται μὲ ἀποφάσεις, ἐπιλογές, δραστηριότητες, συμπεριφορὰ κ.λπ.

Ὅπως εἶπαμε ὅλη ἡ τελετὴ καὶ τὰ μέρη τῆς τελετῆς τοῦ Βαπτίσματος ἀναφέρονται στὰ Ἐσχάτα καὶ στὴν Ὑιοθεσία. Κάθε κίνηση καὶ κάθε λόγος τῆς τελετῆς τοῦ Βαπτίσματος ὀδηγεῖ πρὸς ἐκεῖ! Θάνατος καὶ Ἀνάστασις εἶναι τὸ βασικὸ μοτίβο πού διέπει τὸ σύνολο καὶ τὰ μέρη τῆς Βαπτίσεως. Ὁ νεοφώτιστος καλεῖται νὰ τὸ γνωρίσει αὐτό, νὰ τὸ βιώσει καὶ νὰ ἀποκτήσει ἐσχατολογικὴ ἐν Χρι-

στῶ ἐνόραση τῶν πραγμάτων: νὰ ζεῖ μετὰ τὸ Βάπτισμα ὡς ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς καὶ ὡς τέκνον τῆς Βασιλείας, νὰ γνωρίζει ὅτι ἀπὸ τὴν κολυμβήθρα καὶ μετὰ ζεῖ κατευθυνόμενος πρὸς τὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ζωὴ του οὐσιαστικὰ προσδιορίζεται ἀπὸ αὐτὴν!

β. Μέσα πρὸς ἐπίτευξη τῶν στόχων τῆς Ποιμαντικῆς τοῦ Βαπτίσματος σύμφωνα μὲ τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

Πῶς μπορεῖ ὁμως νὰ γίνεῃ αὐτό; Πῶς μπορεῖ, δηλαδή, στὸν πιστὸ νὰ καλλιεργηθεῖ αὐτὴ ἡ συνείδησις τοῦ Ἐσχατολογικοῦ χαρακτήρα τῆς μετὰ τὸ Βάπτισμα ὑπάρξεώς του; Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἔδωσε σαφῆ τὴν μέθοδο μὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους:

Ἄς σημειώσουμε πρῶτα ὅτι ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία δὲν ξεχώρισε ποτὲ τὴν ποιμαντικὴ ἀπὸ αὐτὴ καθ' αὐτὴ τὴν τελετὴ τῶν μυστηρίων, ὅπως ἄλλωστε δὲν ξεχώρισε καὶ τὴν θεολογία τῶν μυστηρίων ἀπὸ τὴν λειτουργικὴ τάξη, ὅπως ἐπίσης δὲν ξεχώρισε τὸ δόγμα ἢ τὴν διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴ λατρεία! Ἔτσι ἡ ποιμαντικὴ τοῦ Βαπτίσματος εἶναι τὸ ἴδιο τὸ Βάπτισμα!

Ἡ ἴδια ἡ τελετὴ, ἡ τάξις τοῦ Βαπτίσματος, ἐρμηνεύει τὸν ἑαυτό της καὶ

παρέχει όλα τὰ ἀπαραίτητα ἐναύσματα στὸν νεοφώτιστο γιὰ νὰ καταλάβει τὴν θέση του. Ἡ τελετὴ εἶναι καθ' ἑαυτὴν δηλωτικὴ τῆς θεολογίας της, τῶν ἀληθειῶν ποὺ τὴν διέπουν καὶ τῶν συνεπειῶν ποὺ θὰ πρέπει αὐτὴ νὰ ἔχει στὸ ὑπόλοιπο βίῳ τοῦ νεοφωτίστου. Δὲν ὑπάρχει καλύτερος τρόπος ποιμαντικῆς τοῦ Βαπτίσματος ἀπὸ τὸ νὰ διατηρήσει ὁ νεοφώτιστος στὴ μνήμη του τὴ συμμετοχὴ του στὴν ἱερὴ τελετὴ. Στόχος τῆς Βαπτισματικῆς ποιμαντικῆς εἶναι τὸ νὰ προεκτείνεται τὸ Βαπτισματικὸ βίωμα ἐφ' ὄρου ζωῆς.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἡ Ἐκκλησία εἶχε καθιερώσει μακρόχρονη περίοδο προετοιμασίας γιὰ τὸ Βάπτισμα, ἡ ὁποία συμπεριελάμβανε διδασκαλία καὶ κατήχηση. Ὁ κατηχούμενος μάθαινε ὅλον τὸν συμβολισμό τῆς βαπτισματικῆς τελετῆς, τὸ νόημα καὶ τὸν σκοπὸ τοῦ Βαπτίσματος, μέσα στὸ πλαίσιο ἐπίσης τῆς ἐκμαθήσεως καὶ ἐμπεδώσεως τῆς ἱερᾶς Ἱστορίας (τῶν γεγονότων τῆς θείας Οἰκονομίας), καὶ ἐπίσης τῶν ἄρθρων τῆς πίστεως. Ἔτσι προχωροῦσε πρὸς τὸ Βάπτισμά του ἐν πλήρει ἐπιγνώσει τῆς θεολογίας τοῦ μυστηρίου καὶ τῶν συνεπειῶν του!

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ εἶναι ἰδιαιτέρως σημαντικὸ εἶναι ὅτι στὴ διαδικασία αὐτὴ τῆς Κατηχίσεως βασικὸ στοιχεῖο ἀποτελοῦσε ἡ συμμετοχὴ στὴν ζῶσα λατρεία τῆς Ἐκκλησίας: οἱ Κατηχούμενοι παρακολουθοῦσαν τὴ Λειτουργία μέχρι τὸ Εὐαγγέλιο, τὰ δὲ κατηχητικὰ μαθήματα συνδέονταν μὲ Ἱερατικὰς εὐλογίες καὶ ἐξορκισμούς.

Μετὰ τὸ Βάπτισμα ἐπίσης ἀκολουθοῦσε μία περίοδος ἐμπεδώσεως τῶν Βαπτισματικῶν χαρισμάτων. Ἡ περίο-

δος αὐτὴ εἶχε ἀποκλειστικὰ λατρευτικὸ χαρακτήρα: καθημερινὴ συμμετοχὴ στὴ Θεία Εὐχαριστία, ἡ ὁποία ἐπισφραγιζόταν τὴν ὀγδόη ἡμέρα μὲ τὴν τελετὴ τῆς Ἀπολούσεως.

Καὶ αὐτὰ ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἐνηλίκων. Ὅταν ἐπρόκειτο περὶ νηπιοβαπτισμοῦ, τότε ἐπανειλημμένως στὰ ἐπόμενα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ νεοφωτίστου γινόταν μνεῖα τῆς βαπτίσεώς του μέσα ἀπὸ εἰδικὰς εὐχὰς ποὺ ἔπαιρνε σὲ διάφορα στάδια τῆς ἐνηλικιώσεώς του. Τέτοιες εὐχὰς θὰ πρέπει νὰ ἦταν οἱ εὐχὰς τριχοκουρίας καὶ πωγωνοκουρίας τῶν νέων ἀγοριῶν καὶ διαδήματος γιὰ τὰ κορίτσια.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ νεοφώτιστος ἤδη ἀπὸ τὴν περίοδο προετοιμασίας μάθαινε τί σημαίνει νὰ εἶναι κανεὶς βαπτισμένος, τί καὶ πῶς πρέπει νὰ πιστεύει, τί σημαίνει νὰ ἀνήκει στὴν Ἐκκλησία, πῶς πρέπει νὰ ζεῖ ὡς “ἐκ νεκρῶν ἀναστάς”. Προετοιμαζόταν γιὰ τὸ Βάπτισμά του σὰν κάτι πολὺ μεγάλο, ὅπως καὶ πράγματι εἶναι, σὰν κάτι ποὺ ἀλλάζει, καὶ πρέπει νὰ ἀλλάζει ριζικὰ τὴ ζωὴ του. Θὰ μπορούσαμε νὰ παραλληλίσουμε τὴ διάθεση τοῦ Κατηχουμένου κατὰ τὴ προετοιμασίαν του γιὰ τὸ Βάπτισμα μὲ τὴν διάθεση καὶ τὸν ἐνθουσιασμό τῶν ὑποψηφίων γιὰ χειροτονία σήμερα. Ἐπίσης ὅλα ὅσα ἀκολουθοῦσαν τὴ Βάπτισμα καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἐντυπωθεῖ στὴ συνείδηση τοῦ νεοφωτίστου ἡ νέα του κατάσταση καὶ νὰ ἐδραιωθοῦν νέες συνήθειες καὶ νέος τρόπος ζωῆς, θὰ μπορούσε νὰ παρομοιασθεῖ μὲ ἐκείνη τὴν ἐμπειρία ἐνὸς νεοκαρέντος μοναχοῦ.

Ἔτσι οἱ κατηχούμενοι προετοιμαζόνταν γιὰ μία συνεπῆ ἀνάληψη ὑποχρεώσεων καὶ εὐθυνῶν. Τὰ πάντα ὀδηγοῦσαν

πρὸς μία οὐσιαστική ριζική ἀλλαγὴ, πρὸς ἓνα δόσιμο καὶ ἀφοσίωση στὴν πορεία τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ Ἔσχατα. Αὐτὴ ἡ δυναμικὴ στροφὴ καὶ σκόπευση πρὸς τὰ Ἔσχατα προκάλεσε, ὅπως γνωρίζουμε, στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία μορφές ζωῆς μὲ ἀπόλυτο χαρακτήρα, δηλαδὴ τὴν ἀπόρριψη κάθε συμβιβασμοῦ ἢ διαπραγματεύσεων μεταξὺ τοῦ παρόντος κόσμου καὶ τῶν Ἐσχάτων. Αὐτὸ τὸ ἀσυμβίβαστο φρόνημα ἦταν τόσο τελεσίδικο καὶ ἀποφασιστικὸ πού ὁδήγησε σὲ μοναδικὰ φαινόμενα συμπεριφορᾶς ὅπως τὸ μαρτύριο ἢ ὁ ἀσκητισμός!

ΤΑ ΣΥΧΝΟΤΕΡΑ ΑΠΑΝΤΩΜΕΝΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΗΜΕΡΑ

Στὴν προσπάθειά της ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία νὰ μὴ σιγήσει σήμερα στὸ μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος τοὺς φωτιζόμενους, ποιὰ εἶναι τὰ ποιμαντικὰ προβλήματα πού ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσει;

Θὰ μπορούσαμε νὰ δώσουμε μιὰ ἀπλὴ ἀπάντηση. Ὅλα τὰ ἐπὶ μέρους ποιμαντικὰ προβλήματα συνοψίζονται σὲ ἓνα μεγάλο πρόβλημα, πού εἶναι καὶ τὸ αἰώνιο πρόβλημα τῆς Ἐκκλησίας. Ἄν στόχος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ προβολὴ τῶν Ἐσχάτων ἐντὸς τοῦ κόσμου καὶ τῆς Ἱστορίας, τότε τὸ πρόβλημα εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀντίσταση τοῦ κόσμου καὶ τῆς Ἱστορίας, δηλαδὴ τὸ κοσμικὸ φρόνημα, ἢ ἀγάπη τοῦ “νῦν αἰῶνος”. Αὐτὴ ἡ ἀντίσταση τοῦ κοσμικοῦ φρονήματος πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸ-Ἐσχατολογικὸ, ἄλλοτε μὲν ἔχει ὡς συνέπεια τὴν ὀξεία σύγκρουση μεταξὺ τῶν δύο, ἄλλοτε ἔχει μιὰ χειρότερη συνέπεια, ἢ ὁποῖα διαβρώνει ἐκ τῶν ἔσω τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας: τὸν συμβιβασμὸ μὲ τὸ κοσμικὸ φρόνημα, ἢ, ὅπως λέγεται ἀλλιῶς, τὴν

ΕΚΚΟΣΜΙΚΕΥΣΗ! Πραγματικὰ ἡ ἐκκοσμίκευση, δηλαδὴ ὁ συμβιβασμὸς καὶ ἡ ταύτιση τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ σχῆμα τοῦ παρόντος κόσμου, εἶναι τὸ ὑπ’ ἀριθμὸν ἓνα ποιμαντικὸ πρόβλημα γύρω ἀπὸ τὸ Βάπτισμα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία σήμερα.

Ἡ ἐκκοσμίκευσις αὐτὴ ἐκφράζεται σὲ πολλὰ ἐπίπεδα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ βίου καὶ μὲ πολλοὺς τρόπους. Ὅσο γιὰ τὸ Βάπτισμα, ἀρκεῖ νὰ παρευρεθεῖ κανεὶς σὲ ἓνα ναὸ τὴν ὥρα μιᾶς Βαπτίσεως. Τὶς περισσότερες φορὲς ἢ συμπεριφορὰ τοῦ κόσμου, ἢ ἐνδυμασία, ἢ στάση, ἢ ὁμιλία, οἱ κινήσεις κ.λπ. θὰ τὸν κάνουν νὰ ἀναρωτηθεῖ ἂν βρίσκεται σὲ ναὸ ἢ μήπως ἔκανε λάθος καὶ βρίσκεται σὲ βραδυνὴ δεξίωση, ἢ σὲ χορὸ... ἢ μήπως στὴν παραλία!

Γιὰ τὸν πολὺν κόσμον ἡ Βάπτισμα εἶναι θέμα κοινωνικῆς συνήθειας, ἐθιμοτυπίας ἢ τυπικῆς ὑποχρεώσεως. Στὴν Ἑλλάδα ἓνα νεογέννητο πρέπει νὰ βαπτισθεῖ γιὰ νὰ πάρει ὄνομα: στὴ ληξιαρχικὴ πράξη γεννήσεως τὸ ὄνομα συμπληρώνεται ὅταν ὁ γονεὺς δηλώσει τὴν Βάπτισμα! Ἔτσι ἡ Βάπτισμα γίνεται μιὰ ἀκόμα οἰκογενειακὴ τελετὴ, ὅπως π.χ. τὰ γενέθλια, ἢ ἐπέτειος γάμου, τὸ πάρτυ συγχαρητηρίων γιὰ τὸ δίπλωμα κ.λπ. Ὁ σκοπὸς βέβαια αὐτῆς τῆς τελετῆς εἶναι λίγο συγκεχυμένος. Τὸ βάρος μᾶλλον πέφτει στὴν ἀπόκτηση ὀνόματος ἐκ μέρους τοῦ νεογέννητου μέλους τῆς οἰκογενείας ΜΑΣ. Αὐτὸς ὁ τονισμὸς τοῦ οἰκογενειακοῦ χαρακτήρα ἄλλοτε μὲν ἐκφράζεται μὲ πληθώρα καλεσμένων, ἄλλοτε δὲ ἐκφράζεται μὲ τὴν ἀπουσία καλεσμένων... διότι δὲν τοὺς ἀφορᾶ... “εἶναι οἰκογενειακὴ μας ὑπόθεση!” Ὁ ἀριθμὸς τῶν καλεσμένων ἐξαρτᾶται ἀπὸ

τὴν εὐρύτητα κοινωνικοῦ κύκλου τῶν γονέων ἢ τὴν διάθεση ἐπιδείξεως... Περιττὸ νὰ ποῦμε ὅτι καὶ οἱ δύο ἐφαρμογές ἔχουν ἀντιεκκλησιαστικὸ χαρακτῆρα καὶ οὐδόλως ἐκφράζουν τὰ ὅσα εἶπαμε ἀνωτέρω περὶ τοῦ νοήματος τοῦ Βαπτίσματος. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἡ Βάπτισμα μετατρέπεται σὲ γεγονός ἰδιωτικοῦ - οἰκογενειακοῦ χαρακτῆρα. Ὅμως ἡ ἰδιωτικὴ καὶ ἀτομοκεντρικὴ

ὑπαρξὴ εἶναι ἀντίθετη μορφή ὑπάρξεως ἀπ' αὐτὴν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἐντάσσεται ὁ νεοφώτιστος στὴν "Κοινωνία" τῆς Ἐκκλησίας-Εὐχαριστίας, καὶ ἂν Ἐκκλησία σημαίνει ἀκριβῶς ΚΟΙΝΩΝΙΑ καὶ κατάργηση τοῦ "ἰδιωτικοῦ", τί σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει ἐν μέσῃ Ἐκκλησία μιὰ ἰδιωτικὴ τελετή;

(Συνεχίζεται)

Ὁ Βασιλιάς καὶ ὁ θρόνος του

Πρωτ. Ἀντωνίου Πινακούλα,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Χαλανδρίου, Ἰ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν

Α. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. *Σύνδεση με τὴν προηγούμενη Κυριακὴ*
2. *Ἡ θέση τῆς Κυριακῆς στὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος*
3. *Ἀναγγελία τοῦ θέματος με τόνισμὸ τῶν λεπτομερειῶν ποὺ ἀφοροῦν τὸ θέμα*

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὴν προηγούμενη Κυριακὴ ἀκούσαμε στὸ Εὐαγγέλιο γιὰ τὴν ἀπαίτηση τῶν ἀδελφῶν Ζεβεδαίου νὰ ἔχουν τὴν καλύτερη θέση στὴν κυβέρνηση ποὺ θὰ ἐγκαθιστοῦσε ὁ Χριστὸς ὅταν θὰ ἔμπαινε στὰ Ἱεροσόλυμα.

2. Σήμερα, τελευταία Κυριακὴ πρὶν ἀπὸ τὸ Πάσχα, Κυριακὴ τῶν Βαΐων, γιορτάζουμε τὴ μεγαλειώδη εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα ἕξι μέρες πρὶν ἀπὸ τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων.

3. Ἡ εἴσοδος αὐτὴ ἦταν εἴσοδος ἐνὸς βασιλιᾶ. Ἔτσι μᾶς τὴν περιγράφουν καὶ τὰ τέσσερα Εὐαγγέλια. Κόσμος πολὺς ποὺ πήγαινε μπροστὰ ἀπὸ ἐκεῖνον, ἀκολουθοῦσε ὁ ἴδιος πάνω σὲ ἓνα γαϊδουράκι μαζί με τοὺς μαθητὲς του καὶ ἐκεῖνον τὸν ἀκολουθοῦσαν πολλοί. «Προάγοντες καὶ ἀκολουθοῦντες» λένε οἱ εὐαγγελιστὲς, ποὺ φώναζαν δυνατὰ: «Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου». Ὁλόκληρη ἡ πόλη σεί-

σθηκε, γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος. Ὅλοι ρωτοῦσαν «Ποιὸς εἶναι αὐτός;» καὶ παντοῦ ἀκουγόταν ὅτι εἶναι ὁ Βασιλιάς τῶν Ἰουδαίων, ὁ ἀπόγονος τοῦ Δαυίδ.

Ἐμεῖς ξέρουμε βέβαια ὅτι μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες αὐτὸ τὸ τελευταῖο δὲν ἀκουγόταν. Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅ,τι σήμαινε αὐτὸ κράτησε μόλις πέντε μέρες. Τὴν Παρασκευὴ τὸ πρωὶ ὅλος ὁ λαὸς, μαζί με τὴν ἡγεσία του, ὀδηγοῦσε τὸν Χριστὸ στὸν Πιλάτο γιὰ νὰ ἐπικυρώσει τὴν καταδικαστικὴ ἀπόφαση σὲ θάνατο. Ὁ Χριστὸς θὰ σταυρωθεῖ καὶ τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ θὰ ἀκούσουμε πάλι στὸ Εὐαγγέλιο ὅτι «εἰστήκει πᾶς ὁ λαὸς θεωρῶν». Ὅλοι ἦταν ἐκεῖ ὄρθιοι καὶ ἔβλεπαν αὐτὸν ποὺ σταυρωνόταν. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι αὐτὴ ἡ μεγαλειώδης ὑποδοχὴ τοῦ Χριστοῦ σήμερα καταλήγει τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ σὲ φιάσκο. Καὶ τίθεται τὸ μεγάλο ἐρώτημα: τί γιορτάζουμε ἐμεῖς σήμερα; Αὐτὸ τὸ φιάσκο; Αὐτὴ τὴν παταγώδη ἀποτυχία; Εἶναι ἔτσι;

Β. ΕΞΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Ὁ Χριστὸς φανερώνεται ὡς βασιλιάς
2. Ὁ Χριστὸς ἐνεργεῖ ὡς βασιλιάς
3. Ὁ Χριστὸς δὲν ἐνθρονίζεται (Γέφυρα πρὸς τὸ τρίτο μέρος)

1. Ἀλλὰ ἄς δοῦμε τὰ πράγματα λεπτομερέστερα, γιὰ νὰ καταλάβουμε τί ἀκρι-

βῶς γιορτάζουμε. Βλέπετε ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ὁ Χριστός μπαίνει ὡς βασιλιάς, δέχεται νά τόν ἐπευφημοῦν ὡς βασιλιά, τὸ θέλει ὁ ἴδιος αὐτὸ καὶ δὲν τὸ ἀρνεῖται. Κι ὅταν οἱ ἀντίπαλοί του τοῦ ζητοῦν τὸν λόγο –γιατί τοὺς ἀφήνει νά τὸν φωνάζουν βασιλιά–, ἐκεῖνος εἶπε πῶς ἀνδρὸν φώναζαν αὐτοί, θὰ τὸ ἔλεγαν οἱ πέρτες. Ἄρα λοιπὸν ὁ Χριστὸς ἀποδέχεται ὅτι εἶναι βασιλιάς. Θέλει ὁ ἴδιος νά τὸν ἀποκαλοῦν βασιλιά. Δὲν τὸ ἀρνεῖται. Εἶναι ὁ βασιλιάς. Καὶ δὲν ὑπάρχει βασιλιάς χωρὶς νά φαίνεται. Οἱ βασιλιάδες ὑπάρχουν ὅταν φαίνονται. Κι ὁ Χριστὸς αὐτὸ ἔδειξε μπαίνοντας στὰ Ἱεροσόλυμα κι αὐτὸ μᾶς περιγράφουν τὰ Εὐαγγέλια. Ἐπίσης, τὰ εὐαγγέλια μᾶς πληροφοροῦν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐπευφημοῦσαν τὸν Χριστὸ μὲ τὰ λόγια «Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου». Αὐτὰ τὰ λόγια ἦταν γνωστὰ ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἀφοῦ εἶναι γραμμένα στοὺς Ψαλμούς. Εἶναι ἐκεῖνα τὰ λόγια πού ἔφαλλε ὁ ἀρχιερέας ὅταν ἔμπαινε τὸ Πάσχα μέσα στὸν Ναό. Σύμφωνα μὲ τὸ Τυπικὸ, ἔπρεπε τότε νά φάλει τὸν 117ο Ψαλμό, πού περιεῖχε αὐτὲς τὶς λέξεις. Ἄρα λοιπὸν ἦταν κάτι τόσο σίγουρο, τόσο βέβαιο ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ βασιλιάς γιὰ τὸν ὁποῖο ἔγραψε ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, αὐτὸς ἦταν πού περιμένα οἱ πιστοὶ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ μᾶς βεβαιώνουν τὰ Εὐαγγέλια.

2. Προσέξτε ὅμως κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο ἐπίσης μᾶς βεβαιώνουν τὰ Εὐαγγέλια. Ὁ Χριστὸς εἰσέρχεται ὡς βασιλιάς, ἐπευφημεῖται ὡς βασιλιάς καὶ κάνει ἐνέργειες βασιλικές, πού ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας του. Πηγαίνει κατευθεῖαν στὸ Ναὸ καὶ τὸν καθαρίζει, ἀνατρέπει τὰ

τραπέζια αὐτῶν πού πουλοῦσαν ἔξω ἀπὸ αὐτὸν καὶ φέρεται πάρα πολὺ αὐστηρὰ λέγοντας ὅτι ἔκαναν τὸν Ναὸ τοῦ Θεοῦ σπήλαιο ληστῶν διώχνοντάς τους ἀπὸ ἐκεῖ. Ἐπίσης, οἱ εὐαγγελιστὲς μᾶς περιγράφουν ὅτι τὴν ἴδια μέρα στὸν Ναὸ ἔρχονται τυφλοὶ καὶ χωλοὶ, τοὺς ὁποίους καὶ θεραπεύει. Βλέπετε ὅτι οἱ τυφλοὶ καὶ οἱ χωλοὶ δὲν μποροῦσαν νά λάβουν μέρος στὴ λατρεία τοῦ Ναοῦ. Ἦρθε λοιπὸν ὁ Χριστὸς καὶ τοὺς ἔκανε καλά, γιὰ νά μποροῦν κι ἐκεῖνοι νά λατρεύουν τὸν Θεὸ ὅπως οἱ ἄλλοι. Ἄρα λοιπὸν καὶ ἀπὸ αὐτὰ πού κάνει ὁ Χριστὸς ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ὁ Μεσσίας, ὁ ἀληθινὸς βασιλιάς τοῦ Ἰσραήλ.

3. Ἀλλὰ ἐνῶ γίνονται ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ σείεται ἡ πόλη καὶ γίνονται θαύματα καὶ σημεῖα κι ὁ Χριστὸς δείχνει τὴν ἐξουσία του ὡς βασιλιάς, ὁ βασιλιάς αὐτὸς δὲν ἐνθρονίζεται. Θὰ ἔπρεπε κανονικὰ αὐτὴ ἡ πορεία νά καταλήξει στὸ πιὸ ἐπίσημο σημεῖο τῆς πόλεως κι ἐκεῖ, μπροστὰ στοὺς ἄρχοντες καὶ σὲ ὀλόκληρο τὸν λαό, ἐκεῖνος νά ἐνθρονιστεῖ. Κι ὅμως αὐτὸ δὲν συμβαίνει. Ἡ εἴσοδος τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα εἶναι ἡμιτελής. Καὶ κάτι ἀκόμα. Πόσες μέρες τάχα κράτησε ὁ καθαρισμὸς τοῦ Ναοῦ; Μήπως τὴν ἄλλη μέρα ἢ δύο-τρεῖς μέρες μετὰ δὲν ξαναπῆγαν νά πουλᾶνε στὶς αὐλὲς του; Δὲν ἔγινε πάλι σπήλαιο ληστῶν; Κι αὐτοὶ πού θεράπευσε πόσοι ἦταν τάχα; Καὶ πόσοι ἔμειναν ἀθεράπευτοι; Καὶ πόσοι συνεχίζουν νά παραμένουν ἀθεράπευτοι; Τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ ὡς βασιλιάς ἦταν καὶ παραμένει ἀνολοκλήρωτο. Καὶ τοῦτο ὄχι ἐπειδὴ δὲν ἔχει ὀλόκληρη τὴ βασιλικὴ ἐξουσία, ἀλλὰ ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι δὲν τὴν ἀναγνωρίζουν.

Γ. ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΟΡΤΗ

1. Τὸ ἐρώτημα
2. Ἡ ἀπάντηση
3. Ὁ σημερινὸς θρόνος

1. Τότε ἐμεῖς τί γιορτάζουμε σήμερα; Προφανῶς γιορτάζουμε ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πραγματικὸς βασιλιάς. Γιορτάζουμε αὐτὸ ποὺ θὰ φανεῖ στὸ τέλος τῆς ἱστορίας, ὅταν θὰ ἔρθει πάλι. Τότε θὰ ξανάρθει ὡς βασιλιάς. Καὶ θὰ μᾶς δείξει ὀλόκληρη τὴν ἀλήθεια. Αὐτὸ ποὺ βλέπουμε τώρα, μέσα ἀπὸ ἡμιτελῆ, προσωρινὰ καὶ ρευστὰ πράγματα, ὅπως φάνηκε ἐκείνη τὴν ἡμέρα ποὺ μπῆκε ὁ Χριστὸς στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ Πατέρες μᾶς λένε ὅτι τὰ προηγούμενα ἦταν τύποι, σχιῆς καὶ εἰκόνες. Ἡ ἀλήθεια ὁμως εἶναι τοῦ μέλλοντος, ὅταν ἐκεῖνος θὰ ἔλθει γιὰ νὰ φανερωθεῖ σὲ ὅλους. «Ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων». Τὰ μισὰ, τὰ προσωρινὰ καὶ τὰ ρευστὰ ἀφοροῦν σὲ ἐμᾶς ὅλους μαζὶ καὶ τὸν καθένα χωριστὰ ποὺ ἔχουμε συναχθεῖ νὰ γιορτάσουμε τὴν εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα. Πόσο ἐμεῖς, ἐγὼ καὶ ἐσεῖς, εἴμαστε σίγουροι ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι βασιλιάς μας; Πόσο εἴμαστε σίγουροι ὅτι θὰ τὸν ἐπιθυμοῦμε καὶ θὰ τὸν δεχόμαστε καὶ αὐριο καὶ περισσότερο ἀπὸ πέντε ἡμέρες;

2. Γιὰ νὰ ἀπαντήσουμε σὲ αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, φτάνει νὰ κοιτάξουμε σὲ αὐτὰ ποὺ κρατᾶμε στὰ χέρια μας. Στὰ βᾶγια. Καὶ νὰ διερωτηθοῦμε γιὰ τὴ σχέση ποὺ ἔχουν αὐτὰ ποὺ κρατᾶμε στὰ χέρια μας μὲ τὴν καρδιά μας. Σήμερα ἐμεῖς κρατᾶμε στὰ χέρια μας κλαδιὰ ἀπὸ βᾶγια, ὅπως κρατοῦσαν κλαδιὰ ἀπὸ φοίνικες αὐτοὶ ποὺ ὑποδέχτηκαν τὸν Χριστό. «Τὰ τῆς νίκης σύμβολα φέροντες» ψάλλουμε σήμερα. Τὰ

σύμβολα τῆς νίκης ἐναντίον τοῦ θανάτου, ἐναντίον τοῦ Σατανᾶ, ἐναντίον αὐτῶν ποὺ ὀδηγοῦν στὸν θάνατο, αὐτῶν ποὺ ὑπάρχουν μέσα μας, ἔξω μας, σ' ἐμᾶς καὶ στὸ περιβάλλον μας.

Βέβαια, ὅσοι ἀπὸ ἐμᾶς κρατοῦν τὰ κλαδιὰ τῶν βᾶιων, ὄχι γιὰ τὸ ἔθιμο, ἀλλὰ ἐπειδὴ αὐτὸ ἔχει ἐκτόπισμα μέσα μας, θὰ ἐπιθυμοῦμε καὶ θὰ ἀποδεχόμαστε τὸν Χριστὸ καὶ αὐριο καὶ σὲ πέντε ἡμέρες καὶ ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἐγκαταλείψουμε. Ὁ καιροσκοπισμὸς τοῦ πλήθους ποὺ ὑποδέχτηκε τὸν Χριστό γιὰ νὰ τὸν ἐγκαταλείψει λίγο ἀργότερα γιὰ κάποιον πιὸ ἰσχυρὸ ἀπὸ ἐκεῖνον, ἐμφανίστηκε ἐπειδὴ ὑπῆρχε ἀπόσταση μετὰξὺ αὐτοῦ ποὺ κρατοῦσαν στὰ χέρια τους καὶ αὐτοῦ ποὺ ὑπῆρχε μέσα τους. Κάποιοι λίγοι ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ κράταγαν κλαδιὰ παρέμειναν πιστοὶ μέχρι τέλους. Καὶ πάνω στὸν σταυρὸ τὸν εἶδαν ὡς βασιλιὰ καὶ τὸν προσκυνοῦσαν ὡς βασιλιά. Οἱ πιὸ πολλοὶ δὲν κατάλαβαν τί ἦταν ἐκεῖνος. Ἐμεῖς ὁμως πιστεύουμε ὅτι, κρατώντας στὰ χέρια τὰ σύμβολα τῆς νίκης, ἐκφράζουμε αὐτὸ ποὺ ἔχουμε μέσα μας. Τὴν πίστη μας σὲ ἐκεῖνον, καὶ τὴ γνησιότητά μας ὡς μαθητῶν του. Δηλώνουμε ὅτι ἀγωνιζόμαστε ἐναντίον τῶν παθῶν μας, ἐναντίον τοῦ Σατανᾶ, ξέρομε τί σημαίνει κόσμος καὶ τί σημαίνει Ἐκκλησία, κι ἀκολουθοῦμε τὸν Χριστό. Ὅπως διαβάζουμε στὴν Ἀποκάλυψη, ὅταν θὰ ἔλθει ὁ Χριστὸς πάλι, πλήθος πολὺ θὰ τὸν ἀκολουθεῖ κρατώντας κλάδους φοινίκων στὰ χέρια τους, τὰ σύμβολα τῆς νίκης, σύμβολα ὅτι εἶναι ἀληθινοὶ μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τότε ὁ Χριστὸς θὰ δείξει τὴν ἐξουσία τοῦ αἰῶνα, ὄχι προσωρινή καὶ τὰ ἔργα του θὰ εἶναι ὀλοκληρωμένα καὶ ὄχι ἡμιτελῆ. Καὶ τότε τυφλοὶ καὶ χωλοὶ καὶ ἀδύναμοι δὲν θὰ ὑπάρχουν. Γιατὶ θὰ τοὺς ἔχει θεραπεύσει,

θα τοὺς ἔχει ἀποκαταστήσει καὶ θα τοὺς ἔχει ἀναστήσει ὅλους. Ὅλους ἐμᾶς.

3. Εἶπαμε ὅτι ὁ Χριστός, ἂν καὶ μπῆκε στὰ Ἱεροσόλυμα ὡς βασιλιάς, ἂν καὶ ἄσκησε τὴ βασιλικὴ του ἐξουσία, δὲν ἐνθρονίστηκε. Καὶ βασιλιάς χωρὶς θρόνο δὲν ὑπάρχει, ὅπως δὲν ὑπάρχει κυβέρνηση χωρὶς ἐγκατάσταση στὴν πρωτεύουσα τῆς χώρας καὶ ἐπίσημη ἀνάληψη τῶν καθηκόντων της. Οἱ εὐαγγελιστὲς ἀσχολοῦνται μ' αὐτὸ λεπτομερῶς καὶ περιγράφουν ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐνθρόνισή του. Μᾶς λένε ὅτι ὁ Χριστὸς ἐνθρονίστηκε τὴν ἕκτη ἡμέρα ἀπὸ τὴν εἴσοδό του στὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν Παρασκευή, ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, πάνω στὸ Σταυρό. Ἡ ἐνθρόνισή του ἔγινε μὲ τρόπο ποὺ δὲν μπορεῖ ν' ἀμφισβητηθεῖ κανεὶς. «Υψώθηκε», ὅπως σὲ ὑψηλὸ μέρος βρίσκεται κάθε θρόνος, ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες τοῦ Ἰσραὴλ καὶ μπροστὰ σὲ ὅλο τὸ λαό. «Εἰστήκει πᾶς ὁ λαὸς θεωρῶν». Ἐκεῖ ἀναγνωρίστηκε ὡς βασιλιάς ἀπὸ τὸ ληστὴ καὶ τὸν Ρωμαῖο ἐκατόνταρχο καὶ δέχτηκε τὶς πρῶτες αἰτήσεις γιὰ εἴσοδο στὴ Βασιλεία του. Ἐμεῖς, ὅπως ὁ ληστής, αὐτὸν ἀναγνωρίζουμε ὡς βασιλιά μας, αὐτὸν ὑποδεχθήκαμε σήμερα μὲ τὴ γιορτὴ μας καὶ αὐτὸν περιμένουμε νὰ ἔρθει πάλι. Μέχρι τότε θα σταυρωνώμαστε μαζί του, θα ἀγωνιζόμαστε ἐναντίον τοῦ κακοῦ μέσα

μας καὶ γύρω μας καὶ θα ἀπολαμβάνουμε τὰ ἀγαθὰ τῆς Βασιλείας του ἀρραβωνιασμένοι μαζί του. Θα μαρτυροῦμε στὸν κόσμο τὴ Βασιλεία του ποὺ ἦρθε καὶ ἔρχεται.

Δ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

1. *Περίληψη τῶν προηγουμένων*

2. *Προτροπὴ*

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, γιορτάζουμε λοιπὸν σήμερα τὴ βασιλικὴ εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀπὸ αὐριο θα δοῦμε μὲ λεπτομέρειες, διαδοχικά, μέρα μὲ τὴ μέρα τὴ διαδικασία ἐνθρόνισής του τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ. Θα γίνεῖ ἐνώπιον ὅλων τῶν ἀνθρώπων, τῶν φίλων καὶ τῶν ἐχθρῶν του. Ἀπὸ τὴν τρίτη ἡμέρα ὑπάρχει ἡ Ἀνάστασή του γιὰ τοὺς μαθητὲς του, γι' αὐτοὺς ποὺ πιστεύουν σὲ ἐκεῖνον, γι' αὐτοὺς ποὺ ξέρουν τί σημαίνει ἀγῶνας καὶ νίκη μαζί μὲ τὸ Χριστό. Ὅτι δηλαδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι ἀληθινὸς βασιλιάς, κι ἄς κρυφτεῖ κάτω ἀπὸ τὰ Πάθη, τὸ μαρτύριο καὶ τὸν Σταυρό. Εἶναι ὁ ἴδιος, εἶναι αὐτὸς ποὺ θα ἀναστηθεῖ, ποὺ ἀνασταίνεται μέσα στὸν καθένα ἀπὸ ἐμᾶς.

2. Αὐτὴ τὴ μεγάλη ἀλήθεια γιορτάζουμε σήμερα, καὶ εἴθε ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσει αὐτὰ ποὺ κρατᾶμε στὰ χέρια μας νὰ ἔχουν ἀληθινὸ ἐκτόπισμα μέσα μας. Ἀμήν.

Ὁρθοδοξία καὶ διάκριση

Ἄρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου, Δρος Θ.,
Ἱεροκήρυκος Ἱ.Μ. Σερβίων καὶ Κοζάνης

ΔΙΑΚΡΙΣΗ εἶναι γενικὰ ἡ ἰκανότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ ξεχωρίζει διαφορετικὰ ἢ καὶ ἀντίθετα μεταξύ τους πράγματα, ἀλλὰ καὶ καταστάσεις. Ἡ λειτουργία αὐτὴ ἐπιτελεῖται μὲ τὴν κριτικὴ δύναμη τοῦ νοῦ καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῶν αἰσθήσεων. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς μὲ τὴ βοήθεια τῆς ὄρασης διακρίνει τὰ διάφορα χρώματα, μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἀκοῆς τὴν ποιότητα τῶν ἤχων, μὲ τὴ βοήθεια τῆς γλώσσης τὴν ποικιλία τῶν γεύσεων, καὶ μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ συγκεντρώνει ἀπὸ τὶς διάφορες αἰσθήσεις διακρίνει τὸ θετικὸ ἢ ἀρνητικὸ κλίμα μιᾶς καταστάσεως ἢ τὶς ἀντίστοιχες διαθέσεις τῶν ἄλλων. Ὅπως δὲ παραστατικὰ εἶναι διατυπωμένη ἡ ἀλήθεια αὐτὴ σὲ παλαιὰ παροιμία, «*Λάρυγξ μὲν σῖτα γεύεται, ψυχὴ δὲ δοκιμάζει λόγους*» (Αγ. Ἰωαν. Χρυσ., *Εἰς Ἐβρ.* 8,3 PG 63,73).

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ φυσικὴ αὐτὴ διάκριση ὑπάρχει καὶ ἡ πνευματικὴ. Ὁ Μέγας Βασίλειος θεωρεῖ μεγάλη εὐλογία γιὰ τοὺς χριστιανοὺς τὸ χάρισμα ποὺ ἔχουν λάβει ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ διακρίνουν «*τὸ κίβδηλον ἀπὸ τοῦ δοκίμου καὶ καθαροῦ*» (Ἐπιστ. 92,3). Αὐτὸ δείχνει ὅτι ἡ πιὸ σημαντικὴ διάκριση γιὰ τὸν χριστιανὸ εἶναι ἡ διάκριση ἀνάμεσα στὴν ἀλήθεια καὶ στὸ ψέμμα, στὸ γνήσιο καὶ στὸ νόθο. Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τὴν κήρυξε πρῶτος ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς καὶ τὴν

ἐπανέλαβαν οἱ Ἀπόστολοι. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς σύστησε στοὺς μαθητὲς του νὰ προσέχουν τοὺς ψευδοπροφῆτες καὶ νὰ τοὺς διακρίνουν ἀπὸ τοὺς ἀληθινούς προφῆτες, οἱ ὁποῖοι ἐνῶ ἐξωτερικὰ ἐμφανίζονται ἀθῶοι ὡς πρόβατα, μέσα τους εἶναι ἀρπακτικοὶ ὅπως οἱ λύκοι (Μτθ. 7,15).

Τὴ γραμμὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀκολουθεῖ μὲ πιστότητα ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος προτρέπει τοὺς Θεσσαλονικεῖς νὰ δοκιμάζουν τοὺς χαρισματούχους καὶ νὰ διακρίνουν σ' αὐτοὺς τοὺς γνήσιους ἀπὸ τοὺς πλάνους μὲ τὸν πολὺ γνωστὸ του ἐκεῖνο λόγο, «*Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε*» (Α' Θεσ. 5,21). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐκφράζει μὲ ἀκρίβεια, ἀλλὰ καὶ ἀναλυτικὰ τὸ ἀποστολικὸ πνεῦμα τῆς διακρίσεως, τὸ ὁποῖο μάλιστα ἀξιοποιεῖ ὁ ἴδιος ὅταν θεολογεῖ καὶ ὅταν ἐρμηνεύει τὶς Ἁγίες Γραφές. Πιὸ συγκεκριμένα, παρατηρεῖ ὅτι ἡ διάκριση ἔχει σχέση μὲ τὴ φύση τῶν προσώπων ποὺ ἐνεργοῦν, μὲ τὰ ἐλατήρια καὶ τὸν σκοπὸ τῆς κάθε ἐνέργειάς τους, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὸν καιρὸ ποὺ ἐνεργοῦν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ διάθεση ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνονται, γιὰ νὰ καταλήξει ὅτι, «*ἐὰν αὐτὰ δὲν τὰ λάβουμε ὑπ' ὄψιν μας... θὰ εἶναι πολλὰ τὰ ἄτοπα, ποὺ*

θὰ ἀκολουθήσουν (ὡς συμπεράσματα τῆς ἐρμηνείας)» (Εἰς Ἰωάν. 40,1 PG 59,229).

Μὲ αὐτὲς τὶς βασικὲς ἀρχὲς τῆς διακρίσεως, τόσον ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι Ὁρθόδοξοι πατέρες κτίζουν ὅλο τὸ οἰκοδόμημα τῆς θεολογίας καὶ τῆς Βιβλικῆς ἐρμηνείας. Ὅταν, γιὰ παράδειγμα, ἀναφέρονται στὴ θεολογία τῆς Ἁγίας Τριάδος διακρίνουν τὰ θεῖα Πρόσωπα ἀπὸ τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὶς θεῖες ἐνέργειες. Ὅταν θεολογοῦν γιὰ τὶς σχέσεις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον διακρίνουν τὸ ἄκτιστον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν κτιστότητα τοῦ κόσμου. Ὅταν ὁμιλοῦν γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, διακρίνουν σ' Αὐτὸν τὴν θεία ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνη φύση του, καθὼς ἐπίσης τὸ θεῖο ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο θέλημά του καὶ τὶς θεῖες ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες ἐνέργειές του. Ὅταν πάλι πρόκειται γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν ἁγίων Γραφῶν οἱ ἅγιοι πατέρες διακρίνουν τὶς διαφορὲς μεταξύ τους πραγματικότητες, οἱ ὁποῖες στὰ Βιβλικὰ κείμενα περιγράφονται μὲ τὶς ἴδιες λέξεις. Ὅπως εὐστοχα σημειώνει γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «*Συνηθίζει πράγματι ἡ Ἁγία Γραφή πολλὰ φορὲς νὰ μὴ χρησιμοποιεῖ μὲ τὴν ἴδια ἔννοια τὶς ἴδιες λέξεις, ποὺ ἀναφέρονται στὸν Θεὸ καὶ στοὺς ἀνθρώπους· διότι σ' αὐτὴν καὶ “θεοί” ὀνομαζόμεστε καὶ “υἱοὶ Θεοῦ”, καὶ ὅμως οἱ λέξεις αὐτὲς δὲν ἐκφράζουν τὴν ἴδια πραγματικότητα ὅταν ἀναφέρονται σὲ μᾶς καὶ ὅταν ἀναφέρονται στὸν Θεὸ» (Εἰς Ἰωάν. 75,2 PG 59,405).*

Ἰδιαίτερα τονίζεται ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρες ἡ ἀναγκαιότητα τῆς διακρίσεως γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῶν αἰρετικῶν. Εἶναι πολὺ χρήσιμη στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ πάλι ἡ συμβουλή τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «*Καὶ ἐὰν ἀκούσεις ὅτι (ὁ τάδε) δὲν εἶναι εἰδωλολάτρης, οὔτε Ἰουδαῖος, νὰ μὴ νομίσεις ἀμέσως ὅτι εἶναι χριστιανός, ἀλλὰ νὰ ἐξετάσεις καὶ ὅλα τὰ ἄλλα. Διότι καὶ οἱ Μανιχαῖοι καὶ ὅλες οἱ αἵρέσεις φόρεσαν αὐτὸ τὸ προσωπεῖο, γιὰ νὰ ἐξαπατοῦν ἔτσι τοὺς ἀφελεστεροὺς. Ἄν ὅμως ἔχουμε τὰ αἰσθητήρια ὄργανα τῆς ψυχῆς γυμνασμένα νὰ διακρίνουν τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό, τότε θὰ μπορέσουμε νὰ τοὺς διακρίνουμε αὐτούς» (Εἰς Ἐβρ., 8,4· PG 63,73).*

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος εἶπε πῶς ἡ διάκριση εἶναι «*ἡ ἀλάνθαστη γνώση καὶ ἀντίληψη τοῦ θείου θελήματος σὲ κάθε καιρὸ, καὶ τόπο καὶ περίπτωσι, ἢ ὁποῖα συνήθως ὑπάρχει στοὺς καθαρὸς κατὰ τὴν καρδιά καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ στόμα» (Λόγος 26,1). Εἶναι ὅμως φανερὸ ὅτι γιὰ νὰ γνωρίζει κάποιος ἀλάνθαστα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ προσεγγίξει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ τὴ θεολογία καὶ τὴ ζωὴ. Γι' αὐτὸ ἡ διάκριση ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο ὄρο στὴν Ὁρθόδοξη πνευματικότητα, στὴν Πίστη καὶ στὴ ζωὴ. Ἀντίθετα, αὐτὴ ἡ διάκριση ἀπουσιάζει τόσο ἀπὸ τὴ «θεολογία», ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ἠθικὴ τῶν αἱρέσεων. Ἀλλὰ γι' αὐτὴ τὴν πτυχὴ τοῦ θέματος θὰ γράψουμε περισσότερα σ' ἓνα ἐπόμενο ἄρθρο.*

«Μὴ κωλύσης τὴν Χάριν σου...»

Πρωτ. Βασιλείου Θερμοῦ,

Ἐφημ. Ἱ.Ν. Παμ. Ταξιαρχῶν Σχηματαρίου, Ἱ. Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

ΠΡΟ ΚΑΙΡΟΥ διάβασα σὲ ἐκκλησιαστικὸ ἔντυπο κάποιες σκέψεις συλλειτουργοῦ μας ποὺ ἐκφράζουν μὲ διαφορετικὰ λόγια ἰδέες ποὺ κατὰ καιροὺς προσπαθεῖ νὰ διατυπώσει αὐτὴ ἐδῶ ἡ στήλη. Χάρηκα τὴν εὐλικρίνειά τους καὶ τὸ θάρρος τους καὶ ἀποφάσισα νὰ ξεκινήσω σήμερα μὲ ἓνα ἀπόσπασμά τους:

«Πῶς φθάνει ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας στὸν σύγχρονο «καθημερινό» ἄνθρωπο, κυρίως τὸν νέο καὶ σκεπτόμενο, ποὺ θέλει πειστικὲς ἀπαντήσεις καὶ ἀπτὰ παραδείγματα; Πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι σὲ πολλοὺς νέους ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ σὲ μεγαλύτερους σκεπτόμενους, παρεμβάλλονται πολλὰ ἐμπόδια στὴν σχέση τους μὲ τὴν Ἐκκλησία, τὰ ὁποῖα ποικίλουν ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ἄνθρωπο καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι πολὺ εὐκόλο καὶ βολικὸ γιὰ ἐμᾶς νὰ τὰ θεωρήσουμε προφάσεις.

Κατὰ τὴν γνώμη μας, ποὺ διαμορφώθηκε ἀπὸ συζητήσεις μὲ πονεμένους καὶ προβληματιζόμενους ἀνθρώπους, βασικὸ ἐμπόδιο στὴν σχέση τους μὲ τὴν Ἐκκλησία εἶναι ὁ συσχηματισμὸς τῶν κληρικῶν μὲ τὴν νοοτροπία τοῦ κόσμου. Αὐτὸ δὲν λέγεται μόνο μὲ ἀφορμὴ τὴν ὑπαρξὴ σκανδάλων, οικονομικῶν ἢ στενὰ ἠθικῶν, σὰν καὶ αὐτὰ ποὺ ταλάνισαν τελευταῖα τὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία στὴν Ἑλλάδα. Ὡς πιὸ σημαντικὸ ἐμπόδιο θεωρεῖται αὐτὸ ποὺ μπορεῖ νὰ ὀνο-

μασθῆ «ἱερατικὸς ἐπαγγελματισμὸς». Δηλαδή, ἡ μηχανικὴ τελετουργία τῶν μυστηρίων καὶ ἡ τυποποιημένη, χωρὶς πόνον, ἐκφορὰ τοῦ κηρύγματος. Γεγονότα ποὺ «κωλύουν» τὴν αἴσθησιν τῆς χάριτος τῶν μυστηρίων ἀπὸ τὸν λαὸ καὶ ἀποδυναμώνουν ἐπίσης τὴν δύναμιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κηρύγματος.

Πολλοὶ βλέπουν τὸν κλῆρο σὰν μίαν ἐπαγγελματικὴ τάξιν ποὺ ὑπερασπίζεται τὰ δικαιώματά της, ὅποτε θεωροῦν ὅτι δὲν μποροῦν νὰ ἀναπτύξουν μαζὶ του ἓναν ἐλεύθερο καὶ οὐσιαστικὸ διάλογο. Ἐκ τῶν προτέρων θεωροῦν ὅτι γνωρίζουν τίς ἀπαντήσεις ποὺ θὰ πάρουν.

Προφανῶς μιὰ τέτοια ἄποψη εἶναι ἀρκετὰ ἀπλουστευτικὴ καὶ ἴσως σὲ ἓνα βαθμὸ προῖον προκαταλήψεων. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ τὴν παραθεωρήσουμε, ἀλλὰ νὰ τὴν δεχθοῦμε ὡς αἴτημα γιὰ ἄνοιγμα ἀνιδιοτελοῦς διαλόγου, χωρὶς προκαταλήψεις, μὲ κάθε ἄνθρωπο ποὺ τὸν ἐπιζητεῖ». (π. Θωμᾶ Βαμβίνη, ἄρθρο στὴν «Ἐκκλησιαστικὴ παρέμβαση» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου, Νοέμβριος 2009).

Ὁραία κατ' ἀρχὴν θεωρῶ τὴν χρῆσιν τοῦ ρήματος «κωλύω», εἰλημμένη ἀπὸ τὴ Θεία Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου («Μὴ διὰ τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας κωλύσης τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος ἀπὸ τῶν προκειμένων δώρων»), γιὰ νὰ περιγραφεῖ ἡ ἀποδυνάμωσιν τῶν μυστηρίων καὶ τοῦ κηρύγματος ὅταν διεκπε-

ραιώνονται επαγγελματικά. Ἀκόμη και ἂν γίνονται σωστά οἱ τελετές, ἀκόμη και ἂν διατυπώνει ἀλήθειες τὸ κήρυγμα, εἶναι πιθανὸ νὰ «κωλύεται» ἡ ἐμπειρία τῆς χάριτος.

Ἐπίσης τὸ δημοσίευμα τονίζει μία ὀδυνηρὴ πραγματικότητα: ὅτι συχνὰ στὶς συζητήσεις μας οἱ κληρικοὶ γινόμαστε ἀμυντικοί, δηλαδή προβλέψιμοι. Διεκδικοῦμε (καὶ καλὰ κάνουμε) νὰ μὴ μᾶς παρανοοῦν καὶ νὰ μὴ μᾶς ἀπορρίπτουν συλλήβδην ὡς τάξη, ἀλλὰ δυσκολευόμαστε νὰ παραδεχθοῦμε τὶς ἀλήθειες ποὺ θέτει ὁ συνομιλητῆς μας καὶ νὰ ἀναγνωρίσουμε τὸ μερίδιό εὐθύνης μας σὲ αὐτές, εἴτε προσωπικὸ εἴτε συλλογικόν. Ἄλλὰ πῶς νὰ εὐλογῆσει ὁ Θεὸς τὸ ψέμα; Πῶς νὰ οἰκοδομηθῆ ὁ πιστὸς ἢ ὁ ἀδιάφορος ἂν δὲν συναντήσῃ στὸν συνομιλητὴ κληρικὸ του ταπεινῶση;

Ταπεινῶση κατὰ τὸν διάλογο δὲν σημαίνει ἡττοπάθεια καὶ αὐτομαστίγωση. Σημαίνει ἀναγνώριση τῆς ἀλήθειας μὲ ἀπλότητα. Πολλὲς φορὲς ἀρνιόμαστε νὰ δοῦμε πράγματα ποὺ ἐντοπίζουν μὲ ὀξύδερκεια ἀκόμη καὶ μικρὰ παιδιά. Πόσοι ἔφηβοι καὶ νέοι βγῆκαν ἀπὸ κάποιον κήρυγμα μὲ τὴν ἀπορία γιατί ὑποτιμᾶται ἡ νοημοσύνη τους! Πόσοι καὶ πόσοι ἄνθρωποι δὲν αἰσθάνθηκαν σὲ μία νεκρώσιμη ἀκολουθία ἢ σὲ ἓνα τρισάγιο κοιμητηρίου ἢ σὲ ἓνα γάμο πῶς οἱ λειτουργοὶ δὲν σεβάστηκαν τὴν προσωπικότητά τους, ἢ ἀκόμη καὶ αὐτὸ τὸ ὁποῖο πιστεύουν καὶ διακονοῦν!

Δὲν πρόκειται νὰ ζημιωθοῦμε σὲ τίποτε ἂν παραδεχθοῦμε τὰ κακῶς κείμενα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο ποὺ ὁ γονεὺς δὲν χάνει τὸ κῦρος του ἀλλὰ ἀνεβαίνει στὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ του ὅταν ζητᾶ συγγνώμη γιὰ τὰ λά-

θη του. Αὐτὸ ἄλλωστε δὲν τοὺς συμβουλεύουμε;

Ὁ ἱερατικὸς ἐπαγγελματισμὸς φαίνεται ἐπίσης στὶς περιπτώσεις ποὺ μεταξὺ μας ἀνταλλάσσουμε ἐμπειρίες συζητήτων ἐπικριτικὰ γιὰ παράλογες στάσεις καὶ ἀπαιτήσεις τῶν πιστῶν. Ἐνῶ ἐνδέχεται νὰ ἔχουμε δίκιο στὴν οὐσία (ὄχι πάντα), τὸ χάνουμε ὅταν δὲν ἐμπεριέχεται πόνος στὴν ἀξιολόγηση ποὺ ἐπιχειροῦμε, ἀλλὰ μία ἀπλὴ ἀμυντικὴ διαμαρτυρία. Μοιάζει μὲ τὰ σχόλια ποὺ ἀνταλλάσσουν δημόσιοι ὑπάλληλοι ὅταν ἀποχωρήσει ὁ πολίτης ποὺ τοὺς ταλαιπώρησε (ἐνῶ ἴσως αὐτοὶ νὰ τὸν ταλαιπώρησαν).

Ἐνα ἄλλο σημαντικὸ σημεῖο τοῦ κειμένου εἶναι ἡ διαπίστωση, ποὺ συμπίπτει μὲ τὴ δική μου, πῶς οἱ ἄνθρωποι σήμερα δὲν ἐνοχλοῦνται μόνο ἀπὸ τὰ παραπτώματα τῶν κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀπουσία πνοῆς ποὺ συναντοῦν σ' ἐμᾶς. Ἴσως ὁ ἀφ' ὑψηλοῦ εὐκόλος λόγος νὰ τοὺς πληγώνει τὸ ἴδιο, ἀκόμη καὶ ὅταν ἐκφέρεται ἀπὸ κληρικὸ ἄψογο ἀπὸ πλευρᾶς μεγάλων πτώσεων.

Γιὰ νὰ λέμε τὰ πράγματα μὲ τὸ ὄνομά τους, στὴν Ἐκκλησία μας δυστυχῶς δὲν ἔχουμε παράδοση σοβαροῦ δημόσιου διαλόγου καὶ οὐσιαστικῆς διερευνήσεως τῶν θεμάτων. Ἴσως νὰ ἔχουμε ἐπηρεασθεῖ ἀπὸ τὰ παρόμοια ἐλαττώματα τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς. Πῶς νὰ προσπεράσει ὅμως κανεὶς εἰδήσεις σὰν αὐτὴ ποὺ βρῆκα στὸ διαδίκτυο, ὅπου ξεδιπλώνεται ὅλη ἡ συστηματικὴ καὶ ἡ σοβαρότητα τοῦ δυτικοῦ κόσμου; «Τὸ 1990 πάνω ἀπὸ 400 ρωμαιοκαθολικοὶ ἐπισκοποὶ συγκεντρώθηκαν στὸ Βατικανὸ προκειμένου νὰ συζητοῦν ἐπὶ 1 μῆνα θέματα σχετικὰ μὲ τὴν ἱερωσύνη»! Κατὰ τὰ ἄλλα μας φταίνει οἱ «κακοὶ» ἑτεροδοξοὶ γιὰ τὴν προχειρότητα καὶ τὴν κακοδαιμονία μας!

ανδρο στην επιθανάτια κλίνη του και αφού μετανόησε, τὸν παρακάλεσε νὰ κατευθύνει τὸν διάδοχό του Ρεκαρέντ πρὸς τὴν ἀληθινὴ ὀρθόδοξὴ πίστη. Ὁ νέος βασιλιάς ὑπάκουος στὸν παλιὸ δάσκαλό του μεταστράφηκε καὶ ἀνέλαβε ἀμέσως νὰ συγκαλέσει τὴν Τρίτη ἐν Τολέδῳ Σύνοδο, ὅπου ἀνέγνωσε ἐνώπιον ὄλων τὴν ὁμολογία πίστεως στὶς ἀποφάσεις τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς Νίκαιας καὶ ἀνακοίνωσε ὅτι οἱ λαοὶ τῶν Γότθων καὶ Σουέβων ἐνωμένοι ἐπανέρχονται στὴν ἐνότητα τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἅγιος Λέανδρος, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὁ πρόεδρος αὐτῆς τῆς Συνόδου, ἀφιέρωσε πλέον τὴν ὑπόλοιπὴ ζωὴ του στὴ διδασκαλία τοῦ ποιμνίου του μὲ τὸ φωτισμένο του παράδειγμα κατ' ἀρχὴν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἐμπνευσμένα γραπτὰ του. Προετοίμασε

ἀκόμη τὸν ἀδελφό του, ἅγιο Ἰσίδωρο, νὰ γίνεῖ ὁ διάδοχός του στὸ θρόνο τῆς Σεβίλλης καὶ ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἰσπανίας. Βοήθησε ἀκόμη τὴν ἀδελφὴ του ἁγία Φλωρεντίνη νὰ γίνεῖ ἰδρύτρια καὶ ἡγουμένη σαράντα μονῶν μὲ χιλιάδες μοναζουσῶν, γράφοντας γι' αὐτὴν μοναχικὸ τυπικὸ ποὺ ἀπὸ τότε καλεῖται «κανὼν τοῦ ἁγίου Λεάνδρου». Ὁργάνωσε ἐπίσης τὴ θεία λατρεία τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἰσπανίας, θέτοντας τὰ θεμέλια τῆς θείας λειτουργίας ποὺ ὀνομάζεται «μοζαραβικὴ».

Ὁ Ἅγιος ἐπίσκοπος τῆς Σεβίλλης, ἀφοῦ ὑπέμεινε πολλὰ ἀντιξοότητες καὶ δοκιμασίες παρέδωσε τὴν ἁγία ψυχὴ του στὸν Κύριο στὶς 13 Μαρτίου τοῦ ἔτους 600 ἢ 601 μ.Χ. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στὶς 27 Φεβρουαρίου ἢ στὶς 13 Μαρτίου.

«Ἀγαπητέ»
«συλλειτουργέ»
«Ἐφημέριε»,

Χαίρετε τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου μας!

Οἱ τρεῖς λέξεις τῆς τυπικῆς προσφωνήσεως τοῦ ἐναρκτηρίου μέρους τῆς παρούσης ἠλεκτρονικῆς ἐπιστολῆς (μέσω email τὴν ἐλάβετε τὴν παρούσαν) ἐτέθησαν σὲ εἰσαγωγικά, διότι καὶ οἱ τρεῖς μᾶλλον μποροῦν νὰ ἀπευθυνθοῦν μόνον εἰς φυσικά πρόσωπα.

Ἄλλὰ εἶναι καὶ τὸ Περιοδικό Σας –Μᾶς εἶναι ἓνα ἀγαπητὸ ἔντυπο – ἀνάγνωσμα, ἀφοῦ ἔχει ζωντάνια – μὲ τίς ὅποιες ἐλλείψεις μποροῦν νὰ εὑρεθοῦν σὲ «ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων».

Εἶναι ἐπίσης ἓνα εἶδος μυστικῆς συλλειτουργίας σὲ τρόπο σκέψεως μυσταγωγημένο ἀπὸ τὴν θεολογία, νοσηματοδοτημένο ἀπὸ τὴν ποιμαντικὴ πράξη καὶ χειραφετημένο ἀπὸ πάθη καὶ ἐμπάθειες ποὺ δυστυχῶς δὲν (ἐλ)λείπουν σὲ «πνευματικά» – δῆθεν περιβάλλοντα μὲ ὑπερτονισμένο τὸ στοιχεῖο τῆς καθαρότητος ἐνὸς εἶδους κάστας, ποὺ μᾶς θέτουν χωρὶς νὰ τὸ κατανοήσουμε μακρὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς κοινότητα λατρείας, ἀγάπης καὶ οἰκουμενικοῦ ἐξαγιασμοῦ (πρὸς πᾶσαν τὴν κτίσιν – δημιουργία) μὲ τὴν ἐπιδημία τοῦ Θείου Λόγου – θεία Σάρκωση τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἐορτάσαμε.

Εἶναι καὶ ὁ «Ἐφημέριός» μας, ἀφοῦ μᾶς διδάσκει ὡς ὁ προσωπικός μας ποιμένας, ὡς ὁ πατέρας τῆς Ἑνορίας μας, ὡς ὁ Διδάσκαλός μας.

Χαίρομαι γιὰ τὸν Καθηγητὴ μου, εἰς τὴν Ἀνωτέρα (τότε καὶ νῦν Ἀνωτάτη) Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, κ. Πατρῶν, γιὰ τὴν ἀντίστασή του στὴν «ἐκπόρευση» (ἔκπτωση) τοῦ κηρυγματικοῦ λόγου σὲ ρητορεία, ποίημα, μαθηματάκι πρόχειρο, ποὺ ἔκανε αὐτὸ ποῦ μᾶς δίδασκε στὴν πράξη.

Μὲ τιμὴ καὶ σεβασμὸ σὲ κάθε ἀδελφὸ συλλειτουργὸ ποὺ ἔχει ἀντίθετη ἄποψη.

π. Ἱερόθεος Λουμουσιώτης,
Διάκονος Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὑδρας

Πρὸς τὸ
Περιοδικό
«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ», Ἀθήνα

Λαμβάνω τὸ περιοδικὸ καὶ διαβάζω τὴν ὕλη του, ἔστω καὶ δειγματοληπτικά. Ὅρισμένα ἄρθρα τὰ προσπερνῶ ἀδιάφορα, ἄλλα ὅμως προσελκύουν τὴν προσοχή μου.

Αὐτό, τὸ τελευταῖο, συνέβη καὶ μὲ δύο ἄρθρα τοῦ τεύχους μὲ ἀριθμὸ 10. Τὸ πρῶτο ἀνήκει στὸν π. Παῦλο Κουμαριανὸ (συνέχεια ἀπὸ προηγούμενα τεύχη) καὶ τὸ δεύτερο στὸν π. Βασίλειο Θερόμο. Ἀναμφίβολα καὶ τὰ δύο ἀφορῶν στὴν ἱερατικὴ καὶ λειτουργικὴ

αὐτοσυνειδησία μας. Παλαιότερα σπάνιζαν κείμενα αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Εὐτυχῶς πού, τελευταῖα, πληθαίνουν ὅλο καὶ περισσότερο οἱ φωνές γιὰ ἐνεργότερη συμμετοχή τοῦ λαοῦ στή θ. λατρεία καὶ γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς λειτουργικῆς ἀγωγῆς τῶν πιστῶν, πού ἀπὸ παθητικοὶ δέκτες καλοῦνται νὰ γίνουν «συλλειτουργοί» τῆς θ. λατρείας, ὅπως σὲ ἀνυποψίαστες ἐποχὲς ἔλεγε καὶ ἔγραφε στίς «Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς ἀπορίες» ὁ δάσκαλός μου, ἀείμνηστος καθηγητὴς Ἰωάννης Φουντούλης. Ὁ σπόρος πού ἐκεῖνος ἔσπειρε, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναγκαιότητα τῶν καιρῶν φαίνεται πῶς ἀποφέρουν καρπούς.

Εὐχαριστῶ καὶ συγχαίρω τοὺς ἐκλεκτοὺς πατέρες καὶ συναδέλφους. Ἡ προσπάθειά τους μακάρι νὰ συνεχιστεῖ καὶ νὰ πολλαπλασιαστεῖ.

Βεροῖα, 28.1.2010

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία,
Ἄρχιμ. Γεώργιος Χρυσοστόμου,
Πρωτοσύγκελλος Ἱ.Μ. Βεροίας

Ἄγαπητὲ Ἐφημέριε,

Θὰ ἤθελα νὰ ἐπανέλθω εἰς ἓνα θέμα πού ἀπασχόλησε τὶς σελίδες σου, μὲ τὶς τοποθετήσεις τοῦ Σ. Μητροπολίτου Χαλκίδος καὶ μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου τοποθέτηση τοῦ καλοῦ συνεφημερίου ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ὁ πατὴρ Κοπανάκης Χαράλαμπος λοιπόν, ἐμφανιζόμενος ὡς μὴ παροικῶν εἰς Ἱερουσαλήμ, ψέγει τὴν πολιτεία, πῶς τάχα κτίζει φυλακές. Μὲ τόση παραβατικότητα, εἰσαγόμενη καὶ ντόπια, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀφήσει ἡ πολιτεία ἀνεξέλεγκτους τοὺς κάθε εἴδους παραβάτες, ὅλων τῶν εἰδῶν πού λυμάνθηκαν τὴν

κοινωνία, σκορπίζοντας τὸ φόβο καὶ τὸν πανικό, σὲ ἀθώους καὶ ἀνυπεράσπιστους ἀνθρώπους. Ἄν, ἀγαπητὲ Ἐφημέριε, οἱ κοινωνίες ἦσαν ἰδανικές, ὅπως ἐμεῖς ὄνειρευόμαστε τὴν δική μας κοινωνία, δηλαδὴ τὴν Ἐκκλησία πού δυστυχῶς καὶ αὐτὴ κατὰ τὴν ἀνθρώπινὴ της ὑπόσταση δὲν εἶναι ἀγγελικὴ, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ ὅτι καὶ ἀνάμεσα σ' ἐμᾶς τοὺς κληρικοὺς ὑπάρχουν πολλοὶ ὑπόδιχοι γιὰ τὶς ἀπεχθέστερες πράξεις.

Πῶς λοιπὸν ζητεῖται νὰ μὴν κτίζονται φυλακές; Γιατί ἡ οὐτοπία πρέπει νὰ προβάλλεται μὴ λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη τὶς ἀνάγκες ἄμυνας μιᾶς κοινωνίας πού δὲν ἀφήνεται νὰ πορεύεται εἰρηνικὰ καὶ ἀσφαλῶς; Θὰ ἤθελα λοιπὸν νὰ ἐστιάσω τὴν προσοχή τῆς Διοικούσας Ἐκκλησίας καὶ τῶν συμπρεσβυτέρων μου εἰς τὸ νὰ κάνουμε καλύτερα τὴ δουλειά μας, γεωργοῦντες καλλίτερα τὸ γεώργιο πού μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριος.

Ἔχω τὴν αἴσθηση ὅτι ἄλλοῦ πρέπει νὰ ἀσκήσουμε πίεση στὴν πολιτεία, νὰ φτιάξει ἀνθρώπινες φυλακές, νὰ σταματήσει ἡ διαπλοκὴ μεταξὺ φυλάκων καὶ τροφίμων καὶ νὰ μὴν συλλαμβάνονται ἀνθρωποὶ εἰδικὰ ἀδικοπραγῆσαντες σὲ ἐλαφρὰ οἰκονομικὰ ἐγκλήματα. Ἡ ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουν φυλακὲς εἶναι ἀδήριτη, ὅμως ἐκεῖ νὰ μὴν ἀσκεῖται τὸ μῖσος τῶν καθῶς πρέπει ἀνθρώπων σὲ βάρος ἀνθρώπων πού φρονῶ ὅτι οἱ περισσότεροι εἶναι ἀσθενεῖς καὶ θύματα μιᾶς ἀδικοπραγούσης Πολιτείας καὶ μιᾶς ἀνάληπτης κοινωνίας.

Θὰ ἤθελα νὰ ξεκαθαρίσω κάτι, δὲν ἀσκῶ κριτικὴ στὸν σωστὰ προβληματιζόμενο καλὸ συνεφημέριο καὶ οὔτε ὑπε-

ραμύνομαι τοῦ Μητροπολίτου Χαλκίδος, ἀλλὰ καὶ τὸν μὲν Χαλκίδος οὔτε πὸν τὸν γνωρίζω, ἐνῶ κατὰ βάσῃ συμφωνῶ μὲ τὸν πατέρα Κοπανάκη, θέλω νὰ πῶ ὅτι δὲν πρέπει δημοσίως νὰ υποστηρίζουμε οὐτοπίες. Ἄς γίνουμε ἐμεῖς

οἱ Ἐκκλησιάνθρωποι ἐπὶ τέλους τὸ ἄλας τῆς γῆς.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία.
Εὐχομαι ἐπιτυχίες στὸ καλὸ μας
περιοδικὸ τὸν ΕΦΗΜΕΡΙΟ

† Πρωτοπρ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠΥΡ. ΧΕΛΙΩΤΗΣ,
Ἐφημέριος Ἱ.Μ. Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας,

*Ὁ Ὁσιομάρτυς Νικόλαος
τῆς Βουναίνης.
Βίος- Ἀσματική Ἀκολουθία-
Παρακλήσις-Χαιρετισμοί,
τοῦ Ἱερομονάχου Ἐφραίμ*

*Ἐκδόσεις:
Νεκτάριος Δ. Παναγόπουλος.
Ἀθήνα 2008*

Ἐνας τοπικὸς ἅγιος, ἡ μνήμη τοῦ ὁποίου τιμᾶται ἰδιαίτερος στὴ Θεσσαλία ἀλλὰ καὶ στὸν εὐρύτερο ἑλλαδικὸ χῶρο, ὁ Ἅγιος Νικόλαος τῆς Βουναίνης, ποὺ καθιερώθηκε ἀμέσως μετὰ τὴν ἄθληση καὶ τὸ μαρτυρικὸ του τέλος ποὺ συνέβη ἐπὶ αὐτοκράτορος Λέοντος Στ' τοῦ Σοφοῦ, (886-912) εἶναι τὸ θέμα τοῦ ἐνδιαφέροντος πονήματος τοῦ π. Ἐφραίμ Χαλῆ. Ἡ διήγηση τοῦ βίου του ξεφεύγει ἀπὸ τὸν αὐστηρὸ χαρακτήρα ἐνὸς

Συναξαρίου, καθὼς ὁ συγγραφέας τὴν διανθίζει μὲ πολλὰς ἱστορικὰς πληροφορίες γιὰ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔζησε ὁ ἅγιος, γιὰ μοναστικὰς περιοχὰς τῆς Θεσσαλίας, γεωγραφικὰς πληροφορίες καὶ ἄλλα σχετικὰ, διανθισμένα κατάλληλα μὲ παραπομπὰς καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ βιβλία τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἄλλα πατερικὰ κείμενα, καθιστώντας τὸ ἐκτὸς ἀπὸ ψυχωφελὲς καὶ πληροφοριακὸ. Ὁ συγγραφέας παραθέτει πληροφορίες γιὰ τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου, καταγράφει τὰ προσκυνήματα, τὰ μετόχια, τοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς, τὰ ἐξωκκλήσια, τὰ παρεκκλήσια καὶ τοὺς ἰδιωτικοὺς ναοὺς ποὺ εἶναι διάσπαρτοι στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, καὶ τὸ σημαντικότερο ἐκδίδει γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἀρχικὴ Ἀκολουθία καὶ τὸ Συναξάρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἀπὸ τὸν κώδικα 81 τῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως Μετεώρων (ΦΦ. 130^α-139^β). Στὴν ἔκδοση περιλαμβάνεται ἀκόμη Ἀκολουθία ποὺ συνετάγη ἀπὸ τὸν ἱερομόναχο Ἀκάκιο τὸν ἐν Διακρούση καὶ διορθώθηκε ἀπὸ τὸν Ἱερομόναχο Ἰωσήφ ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγρᾶφων, καθὼς καὶ Παρακλητικὸς Κανὼν καὶ Χαιρετιστήριοι Οἴκοι, ἔργα τοῦ κ. Χαρ. Μπούσια, Μ. Ὑμνογράφου τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων.

*Ἡ Ἀσματικὴ Ἀκολουθία
τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ
τῆς Ἀλάσκας,
Ἀρχιμ. Χερουβεῖμ Γ. Ἀποστόλου
Θεσσαλονίκη 2009*

Μία σπουδαία μορφή τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸν φωτιστὴ καὶ ἱεραπόστολο τῆς Ἀλάσκας Ἅγιο Γερμανό, παρουσιάζει σὲ ἓνα πολὺ φροντισμένο καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη ματιὰ εὐχάριστο στὴ διαμόρφωση καὶ ἐκτύπωση τόμο ὁ γνωστὸς ἀπὸ τὴν παρουσία του στὴν Ἱ. Σκῆτη τῆς Ἀγίας Ἄννης

ἀρχιμ. π. Χερουβεῖμ. Ὁ Ἅγιος Γερμανός, ποὺ γεννήθηκε τὸ 1756 στὸ Σερπουχόφ

τῆς ἐπισκοπικῆς περιφερείας τῆς Μόσχας καὶ μετέβη στὴν Ἀλάσκα μὲ μιὰ μικρὴ ἱεραποστολικὴ ομάδα τὸ 1794, ὅπου ἔμεινε ὡς τὴν κοίμησή του τὸ 1837, εἶναι ὁ φωτοστῆς τῆς Ἀμερικῆς, ποὺ δίδαξε στοὺς Ἀλεούτους γραμματικὴ, μαθηματικά, ἠθικὴ καὶ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ, τὸ μοναδικὸ ποὺ σώζει καὶ ποδηγετεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὴν ἀτελεύτητῃ μακαριότητῃ, ὅπως σημειώνει ὁ συγγραφέας. Μὲ γνώση τῆς διεθνoῦς βιβλιογραφίας, μὲ μεθοδικότητα, πολὺ πλούσιο καὶ σπάνιο φωτογραφικὸ ὑλικὸ παρουσιάζει τὸν βίο καὶ τὴν ἰσάγγελῃ πολιτεία τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, τὸ ἱεραποστολικὸ του ἔργο, τὰ θαύματα, τὶς διδαχές, τὶς ἐπιστολές του ποὺ ἔχουν σωθεῖ στὸ πρωτότυπο, τὸ προφητικὸ του χάρισμα, τὰ ἐμφανῆ σημεῖα ἀγιότητάς του καὶ ἀναλύει τὴν προσωπικότητά του μέσα ἀπὸ τὴ σύγχρονῃ Ἀσματικῇ Ἀκολουθίᾳ ποὺ συνέθεσε ὁ Χαρ. Μπούσιας, Μέγας Ὑμνογράφος τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων. Ἡ μελέτη κινεῖται σὲ ἓνα τριπλὸ ἐκκλησιαστικὸ χῶρο: αὐτὸν τῆς Ρωσικῆς Ὀρθόδοξης Παράδοσης, τῆς Ἑλληνορθόδοξης καὶ τῆς Ὀρθόδοξης Ρωσικῆς παράδοσης τῶν Η.Π.Α., δηλαδὴ ἐπιτυγχάνει νὰ παρουσιάσει τὶς τρεῖς αὐτὲς διαφοροποιητικὲς παραδόσεις ὡς ἓνα ἐνιαῖο χῶρο ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς τιμῆς τοῦ ἀγίου στὴν οἰκουμένη. Προσφέρει ἔτσι μὲ τὴ δομὴ, τὸ ὑλικὸ καὶ τὴν ἐκφραστικὴ δεινότητα τοῦ συγγραφέα τῆς τῆ δυνατότητα στὸ ἑλληνικὸ κοινὸ νὰ γνωρίσει καλύτερα ἓναν πνευματικὸ φάρο καὶ ἀλάθευτο ὁδοδείκτη τῶν πιστῶν.

*Ὁ Ἅγιος Ὁσιομάρτυς Νεκτάριος
ὁ ἐν Βρουούλων
Πορεία ἀπὸ τῆ Μ. Ἀσία
ὡς τὴν Ἀγιότητα*

*Νικολάου Βυβερνητάκη - Συνάντη
Ἡράκλειον 2008*

Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου δὲν ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς στὸ περιεχόμενό του, ἀφοῦ ἀπὸ τὶς 320 σελίδες του μόνον οἱ 114 περίπου ἀφιερῶνονται στὸν Ἅγ. Νεκτάριο τὸν ἐκ Βρουούλων καὶ οἱ διπλάσιες σὲ περιήγησιν στὶς Μονές τοῦ Ἁγ. Ὄρους, ποὺ οὔτε μνημονεύεται στοὺς τίτλους οὔτε καὶ χρήσιμη στὴν προκειμένη περίπτωσιν εἶναι, ἐκτὸς

ἀπὸ τὴν ἀναφορὰ στὴν Σκήτη τῆς Ἁγ. Ἄννης καὶ τὴν Καλύβη τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, μὲ τὴν ὁποία συνδέθηκε ὁ Ἅγιος. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ αὐτό, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Βίο τοῦ Ἁγ. Ὁσιομάρτυρος Νεκταρίου, στὸν τόμο περιλαμβάνεται ἡ Ἀκολουθία του, τὴν ὁποία συνέθεσε ὁ μακαριστὸς Γεράσιμος Μοναχὸς Μικραγιαννανίτης, οἱ ναοὶ ποὺ εἶναι ἀφιερῶμενοι σ' αὐτόν, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι πέντε ἅγιοι ποὺ φέρουν τὸ ἴδιο ὄνομα. Αὐτὴ καθ' αὐτὴ ἡ βιογραφία τοῦ Ὁσιομάρτυρος Ἁγ. Νεκταρίου ἀπὸ τὰ Βουρλά τῆς Μ. Ἀσίας (τὶς ἀρχαῖες Κλαζομενές), εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα καὶ καλογραμμμένη, χαρακτηριστικὸ δείγμα μαρτυρίου νεομάρτυρος, ποὺ ἡ ζωὴ τὸν ἔφερε νὰ ἀλλαξοπιστήσῃ χωρὶς νὰ τὸ θέλει πραγματικά, ἀλλὰ πλήρωσε μὲ τὸ αἷμα του τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Ὁ συγγραφέας ἀναφέρεται μὲ λεπτομέρειες στὸ βίο τοῦ ἀγίου, ποὺ γεννήθηκε τὸ 1795, μαρτύρησε στὶς 11 Ἰουλίου τοῦ 1820 καὶ συνδέθηκε μὲ τὴν Σκήτη τῆς Θεοπρομήτορος Ἁγ. Ἄννης, ὅπου κατέφυγε γιὰ νὰ βρεῖ τὴ γαλήνη καὶ παραθέτει τὶς παρεξηγήσεις ποὺ συνδέονται μὲ τὸ ὄνομά του καὶ πολλὰ ἄλλα ἐνδιαφέροντα.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Έπιμέλεια: Σταύρος Τερζής

- Άγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς: *Πνευματικό ήμερολόγιο. Ο πρόλογος τής Όχρίδας. Βίοι αγίων, ύμνοι, στοχασμοί και όμιλίες για κάθε ήμέρα του χρόνου*, έκδ. Άθως, Άθήνα 2009.
- Αϊμιλιανού Σιμωνοπετρίτου (άρχιμ.): *Θεία λατρεία. Προσδοκία και όρασις Θεοῦ*, έκδ. Ίνδικτος, Άθήνα 2009.
- Γανωτή Κωνσταντίνου: *Μαθήματα λειτουργικής γλώσσας. Τό Τριώδιον*, τόμ. Α΄, έκδ. Πυρφόρος, Θήρα 2008.
- Θερμοῦ Βασιλείου (ιερέως): *Όδύνη Σώματος Χριστοῦ. Κεφάλαια έκκλησιαστικής αὐτογνωσίας*, έκδ. Άκρίτας, Άθήνα 2009.
- Καλλιγέρη Άντωνίου (ιερέως): *Γονεῖς και παιδιά, «...κάπου θα συναντηθοῦμε»*, έκδ. Διδαχή, Άθήνα 2009.
- Καρδαμάκη Μιχαήλ (ιερέως): *Μετάληψις πυρός*, έκδ. ἐν Πλῶ, Άθήνα 2009.
- Κολιοῦ Γεωργίου: *Γέρων Παῖσιος, Ἡ παιδαγωγική σκέψη του*, έκδ. ἐν Πλῶ, Άθήνα 2009.
- Lev Gillet (ένος Μοναχοῦ τής Άνατολικῆς Έκκλησίας): *Πασχαλινή κατάνυξη*, έκδ. Άκρίτας, Άθήνα 2009.
- Μαυροπούλου Δημητρίου: *Διερχόμενοι δια του Ναοῦ. Μαθήματα κατήχησης για ἐνηλίκοις*, έκδ. Δόμος, Άθήνα 2009.
- Μπλοῦμ Άντωνίου (Μητρ.): *Στό φῶς τής Κρίσης του Θεοῦ. Πορεία από τό Τριώδιο στην Άνάσταση*, έκδ. ἐν Πλῶ, Άθήνα 2009.
- Τσομπάνη Τρύφωνος: *Ἡ τῶν θείων εὐκοσμία και τάξις. Αἰσθητική σπουδή τής θείας λατρείας*, έκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2009.
- Σμέμαν Άλεξάνδρου (ιερέως): *Έξομολόγηση και θεία Κοινωνία*, έκδ. Π. Μπότση, Άθήνα 2009.
- Σπυροπούλου Μερόπης: *Οἰκογένεια ὦρα μηδέν;*, έκδ. Άρχονταρίκι, Άθήνα 2009.

● ΣΤΙΣ 16 καὶ 17.01.10 ἐορτάσθηκε στὸν Ἱ.Ν. Ἀγίου Ἀνδρέου Πατρῶν ἡ ἐπέτειος τῆς Ἐπανακομιδῆς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου στὴν Πάτρα. Τὴν παραμονὴ τελέσθηκε Μ. Ἐσπερινὸς στὸν Νέο Ἱ.Ν. Ἀγίου Ἀνδρέου, στὸν ὁποῖο προέστη ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ.Μ. Πατρῶν, Ἀρχιμ. π. Συμεὼν Χατζῆς, ὁ ὁποῖος κήρυξε καὶ τὸν θεῖο λόγο. Τὴν ἐπομένη, στὸν ἴδιο Ἱ. Ναὸ μετὰ τὴν Ἀρχιερατικὴ Θ. Λειτουργία, τελέσθηκε τρισάγιο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν, τῶν μακαριστῶν Μητροπολίτου πρ. Πατρῶν κυροῦ Νικοδήμου καὶ π. Παν. Σιμιγιάτου τοῦ Πατρέως, ὁ ὁποῖος ὑπηρετοῦσε τότε ὡς Γεν. Ἀρχ. Ἐπίτροπος στὴν Ἱ.Μ. Γαλλίας καὶ ἔπαιξε πρωτεύοντα ρόλο στὸ θέμα τῆς ἐπανακομιδῆς στὴν πόλη τοῦ Μαρτυρίου τοῦ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Πρωτοκλήτου, ποὺ φυλασσόταν στὴ Μονὴ τοῦ Ἀγ. Βίκτωρος στὴν Μασσαλία τῆς Γαλλίας καὶ μετεφέρθηκε στὴν Πάτρα στὶς 19 Ἰανουαρίου 1980.

● ΔΥΟ ΝΕΟΙ πνευματικοὶ προχειρίστηκαν ἀπὸ τὸν Σεβ. Πατρῶν κ. Χρυσόστομο κατὰ τὴ διάρκειά τῆς Θ. Λειτουργίας στὴν Ἱ.Μ. Ἐλεούσης Πατρῶν στὶς 19 Ἰανουαρίου. Πρόκειται γιὰ τοὺς Ἀρχιμ. π. Ἀμβρόσιο Γκουρβέλο καὶ π. Ἀρτέμιο Ἀργυρόπουλο, ὁ ὁποῖοι ἐργάζονται παραλλήλως μὲ τὰ ἱερατικά τους καθήκοντα καὶ στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ.Μ. Πατρῶν.

● ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 17 Ἰανουαρίου στὸν Ἱ.Ν. Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Δ.Δ. Βούτα τῆς Ἰστιαίας χειροτονήθηκε στὸν βαθμὸ τοῦ Πρεσβυτέρου ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Χαλκίδος κ. Χρυσόστομο ὁ Διάκονος π. Ἰωάννης Καραγκούνης, ἔγγαμος, καταγόμενος ἀπὸ τὸ Νεοχώριο Ἰστιαίας, σπουδαστὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Καρδίτσας, ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ὑπηρετήσῃ ὡς νέος Ἐφημέριος στὴν Ἐνορία τοῦ Βούτα. Στὴν ὁμιλία του ὁ κ. Χρυσόστομος καὶ μὲ ἀφορμὴ τὸ παράδειγμα τοῦ τελώνου Ζαχαρίου, κάλεσε τὸν νέο Ἱερέα νὰ μελετᾷ συνεχῶς τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, μέσα στὸν ὁποῖο φανερώνεται τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ τόνισε ἰδιαιτέρως τὴ συνέπεια καὶ τὴ σταθερότητα ποὺ πρέπει νὰ δείχνει, κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου.

● ΤΑ ΜΕΛΗ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἐνοριακῆς Νεανικῆς Ἐστίας Ἱ.Ν. Ἀγ. Δημητρίου τοῦ δήμου Ἀγ. Δημητρίου ὀργάνωσαν ἐορταστικὴ ἐκδήλωση μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὶς 31.01.10 στὴν αἴθουσα τοῦ Ἐνοριακοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου κατὰ τὴν ὁποία ὁμιλητὴς ἦταν ὁ Δρ Θεολογίας κ. Ἀλέξανδρος Καρυώτογλου μὲ θέμα: «Ἀντικοινωνικὲς ἐκδηλώσεις τῶν μαθητῶν στὸ σχολεῖο: αἰτία καὶ θεραπευτικὲς προτάσεις σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν». Στὸ τέλος τῆς ἐκδηλώσεως τιμήθηκαν οἱ μαθητὲς καὶ οἱ μαθήτριες τῶν Γυμνασίων τοῦ δήμου ποὺ ἀρίστευσαν κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 2008-2009.

ΠΑΡΟΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Τακ. Γραφείο Κ.Ε.Μ.Π.Αθ
Αριθμός Άδειας 10

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Άθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203